

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**OBRAZ MEZILIDSKÝCH VZTAHŮ VE VYBRANÉ
TVORBĚ ÁLVARA POMBA**

Vedoucí práce: PhDr. Helena Zbudilová, Ph.D.

Autor práce: Veronika Vítková

Studijní obor: Učitelství španělského jazyka pro 2.stupeň základní školy
Učitelství anglického jazyka pro 2.stupeň základní školy

Ročník: 5.

2009

Prohlášení:

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

České Budějovice, 13.4.2009

Podpis:.....

Dovoluji si poděkovat PhDr. Heleně Zbudilové, Ph.D. za všestrannou pomoc a cenné rady, které mi v průběhu mé práce s ochotou poskytovala.

Anotace

Vítková, Veronika. *Obráz mezilidských vztahů ve vybrané tvorbě Álvara Pomba*. České Budějovice: Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2009, 74 s., Diplomová práce.

Diplomová práce se zabývá analýzou vybrané románové tvorby současného španělského prozaika Álvara Pomba z hlediska problematiky mezilidských vztahů. Zaměřuje se na specifický „pombovský“ námět homosexuálního vztahu. Je členěna do čtyř kapitol, jádro práce spočívá v poslední kapitole. Práce obsahuje tvorbu autora a jeho místo v kontextu španělské literatury, konkrétní analýzy pěti románů a stanovení specifik mezilidských vztahů Pombových děl z let 1983-2005.

Annotation

Vítková, Veronika. *An insight into human relations from selected works by Álvaro Pombo*. České Budějovice: Pedagogical faculty of the University of South Bohemia in České Budějovice, 2009, 74 pages, Diploma Thesis.

This diploma thesis deals with the analyses of selected fictional works by contemporary Spanish prosaist Álvaro Pombo with a special emphasis on human relations. It focuses on homosexual relationships which is a typical feature of the characters in Álvaro Pombo's work. The thesis is divided into four chapters, the last one being the most important. The thesis includes the author's production and his place in the context of Spanish literature, the analyses of five novels and human relations in pieces written in 1983-2005.

Anotación

Vítková, Veronika. Las relaciones interpersonales en las obras selectas de Álvaro Pombo. České Budějovice: Universidad de Bohemia del Sur, Facultad de Pedagogía, 2009, 74 p., tesis de diplomatura

Esta tesis analiza las novelas elegidas del autor español contemporáneo Álvaro Pombo desde el punto de vista de la problemática de las relaciones interpersonales. Se centra en el tema más característico de sus obras, el de la relación homosexual. Está dividida en cuatro capítulos, el último de los cuales conforma el núcleo de la tesis. El trabajo se compone de la presentación de la producción literaria del autor, su posición en el contexto de la literatura española, los análisis concretos de cinco novelas y la especificación de los rasgos típicos de las relaciones interpersonales en las obras de Pombo publicadas en el período de 1983 a 2005.

Obsah:

Úvod	5
1. Život a tvorba autora	6
2. Autor v kontextu španělské literatury po roce 1975	12
3. Charakteristika rozmanitých typů mezilidských vztahů a konkrétních postav	15
3.1 <i>El héroe de las mansardas de Mansard (1983)</i>	16
3.2 <i>El hijo adoptivo (1984)</i>	23
3.3 <i>Los delitos insignificantes (1986)</i>	28
3.4 <i>El metro de platino iridiado (1990)</i>	34
3.5 <i>Contra natura (2005)</i>	42
4. Pombova románová tvorba z hlediska námětového jádra	
4.1 Popis typů a vývoje vztahů rodinných, přátelských, pracovních, mezigeneračních a sociálních	50
4.2 Námět homosexuality jako hledání identity	56
4.3 Specifika Pombových románových mezilidských vztahů. Momenty narušení či ztráty interpersonálních vztahů a vazeb, orientace vztahů do minulosti či budoucnosti, autorovo pojetí hlavních principů koheze, jazyk postav	58
Závěr	64
Resumé	67
Résumé	69
Resumen	71
Bibliografie	73

Úvod

Románová tvorba Álvara Pomba bývá označována jako psychologická. Je výrazně zaměřena na zachycení mezilidských vztahů (rodinných, přátelských, pracovních, mezigeneračních a sociálních).

„ Píšu psychologické novely, neboť jejich půvab spočívá v tom, že nejsou plně významných událostí, nedějí se v nich zásadní věci, avšak lidé, kteří toto prožívají, to vidí jinak.“¹

Pombova díla nekladou důraz na tematickou či dějovou rozmanitost příběhů, převládají v nich popisy pocitů, prožitků a vnitřního života protagonistů.

Diplomová práce si klade za cíl popsat způsob pojetí postav a vztahů v Pombově próze, stanovit specifika těchto vztahů, jejich typy a vývoj na základě teoretických postulátů D. Hodrové a S. Rimmon – Kenanové a S. Chatmana. Tato specifika budou zkoumána u pěti vybraných románů, které vznikly během 22 let Pombovy tvůrčí činnosti (1983-2005): *El héroe de las mansardas de Mansard* (1983), *El hijo adoptivo* (1984), *Los delitos insignificantes* (1986), *El metro de platino iridiado* (1990), *Contra natura* (2005).

Práce bude strukturována do čtyř částí. Bude obsahovat životopisné údaje o autorovi a jeho tvorbě, zařazení autora do kontextu španělské literatury po roce 1975, následovat bude vlastní rozbor vybraných románů z hlediska zkoumané problematiky. V poslední kapitole se budeme zabývat Pombovou románovou tvorbou z hlediska námětového jádra, včetně námětu homosexuality jako hledání identity.

Při zpracování diplomové práce budeme vycházet především ze španělsky psané primární i sekundární literatury. V českém literárním prostředí není autor znám, jeho dílo nebylo dosud do češtiny přeloženo.

¹ "...yo lo llamo novela psicológica porque la gracia está en que en ellas no hay grandes acontecimientos, no pasan grandes cosas pero sí pasan desde el punto de vista de la vida de los personajes." *El talento de un escritor aumenta con la experiencia*, 14.2.2007, <http://www.segsocial.es/imsero/documentacion/ses257/257entrevista.pdf>, (20.3.2009)

1. Život a tvorba autora

Álvaro Pombo García de los Ríos patří mezi uznávané španělské básníky a romanopisce současnosti. Jeho díla byla přeložena do více než deseti jazyků. Avšak žádná z jeho knih nebyla dosud přeložena do češtiny. Ve světě se Álvaro Pombo řadí k nejuznávanějším spisovatelům Španělska. Ve své rodné zemi nepatří mezi nejčtenější autory, jeho jméno je však symbolem odvahy a možná také kontroverze. 20.června 2004 se stal členem Real Academia Española, kde nahrazuje zesnulého Pedra Laina Entralgua. Zaujímá také významné postavení ve španělské politice, i když sám o sobě skromně tvrdí, že politice příliš nerozumí.

Álvaro Pombo se narodil 2.6.1939 ve španělském městě Santanderu, které je metropolí provincie Kantábrie. Vystudoval filosofii v Madridu a poté odešel studovat do Londýna. V Anglii pobýval v letech 1966 - 1977. Již od mládí se cítil fascinován literaturou. Sám tvrdí, že hodiny, které jako malý kluk strávil nasloucháním příběhů starších obyvatel města, byly pro něj velmi důležité:

„Pombo se stal spisovatelem na balkóně ve svém rodném městě. Byl ještě dítě, pozoroval lodi připlouvající do zátoky a naslouchal, jak si místní staříci vymýšlejí a dlouho do noci vyprávějí příběhy...: „Zdalipak přijíždí tato loď z Ameriky, jaké nové příchutě a vůně asi přiváží, jaké oblečení a nestoudné zvyky s sebou nese? Podívej támhle kráčí paní... říká se, že ji manžel podvádí s paní...ale ta už když chodila do školy, byla dostatečně bláznivá, podívej na ředitele banky, toho co je bratrancem pana X, ten který utratil veškeré své jmění v kasinu, pak odjel do Madridu a Barcelony, do Tabacalery, kde se říká že navázal kontakty s....“²

Zřejmě takto nějak se v Pombovi začaly utvářet literární sklony.

Velmi obdivoval anglosaský psychologický román a z autorů především Henryho Jamese či Iris Murdochovou. Ve všech jeho dílech je patrná psychologie. Knihy jsou často především směsí pocitů, vnitřního světa každého člověka. Právě díky tomuto, jsou Pombovo romány považované za „složitě“. On sám je na to pyšný, tvrdí,

² "Pombo empezó a ser novelista en un balcón de su ciudad. Era un niño, veía entrar los barcos a la bahía, y escuchaba, escuchaba, cómo los ancianos, fabulaban, elucubraban...: ¿ese barco viene de América, qué sabores nuevos traerá, qué olores, qué vestidos, qué costumbres malditas?, mira, por ahí va fulanita, dicen que el marido la engaña con menganita, pero ella, que ya cuando iba al colegio de Las Esclavas, era bastante alocada, mira con ojitos al director del banco, sí, ese que es primo de Don Fulano, el que perdió una fortuna en el Casino, y que luego se fue a Madrid, y de allí a Barcelona, a la Tabacalera, donde dicen que entró en contacto con los..." – *El Planeta Pombo, Álvaro Pombo*, 23.10.2006, <http://www.ojosdepapel.com/Blog.aspx?blog=251>, (21.9.2008)

že knihy mají v člověku zanechat nějaký pocit, nutit ho přemýšlet. Mnohokrát v rozhovorech kritizoval romány Vargase Llosy kvůli jejich jednoduchosti, člověk je přečte, ale hlubší pocit v něm nezanechají.³

Chtěl se prosadit jako španělský básník, ale byly to právě novely, které ho proslavily. Do literatury vstoupil v sedmdesátých letech, ovlivněn poezií Rainera Maria Rilkeho (německého básníka narozeného v Praze), stejně tak jako povídkovou tvorbou Carmen Laforetové. Roku 1973 představil svou báseň *Protocolos*⁴. V roce 1977 vyhrál se svým dílem *Variaciones*⁵ cenu El Bardo de Poesía. V tomto roce se vrací zpět do Španělska a vydává knihu *Relatos sobre la falta de sustancia*⁶. Jedná se o sbírku jedenácti povídek. Objevují se zde autobiografické prvky. Název knihy autor vysvětluje takto: „ Pokud podstatou je bytí, pak tedy nedostatek podstaty, kromě jiného znamená, nedostatek svobody k bytí, člověk se uzavře do sebe a není schopen uniknout.“⁷ Tuto knihu můžeme považovat za jakýsi průlom v jeho tvorbě, neboť se zde poprvé objevuje téma, kterému se Pombo v budoucnosti hodlá věnovat. Hlavním tématem je homosexualita, která do této doby byla ve Španělsku tabu.⁸ Možná právě díky kontroverznosti zmíněné knihy vstupuje jeho jméno do širokého povědomí. Álvaro Pombo již od mládí věděl, že dívky ho nepřitahují. Cítil se nešťastný, protože homosexualita byla považována za hřích. Tehdejší pocit samoty a provinění se projevil i v jeho dílech, zabývajících se touto tematikou. Hlavní hrdinové většinou vyhledávají samotu, vstupují do nevyrovnaných vztahů, ať už jde o věk, či sociální postavení. Mají pocit, že jejich orientace je odsuzuje k věčnému trápení a nezdaru v čemkoliv, do čeho se pustí. Bývají postiženi vážnou nemocí, nebo umírají v bolestech.⁹

Další témata, jimiž se vyznačuje Pombova próza, jsou vztahy mezi pánem a jeho personálem, mezigenerační rozdíly, problematické rodinné vztahy a nostalgické vzpomínky na dětství.¹⁰ Roku 1979 vychází jeho druhý román *El Parecido*¹¹, ve kterém

³ *Rozhovor s Álavrem Pombem*, 19.1.2001, <http://www.elmundo.es/encuentros/invitados/2001/01/163/>, (21.9.2008)

⁴ *Protokoly*

⁵ *Variace*

⁶ *Povídky o nedostatku podstaty*

⁷ „Si la sustancia es el ser, la falta de sustancia implica, entre otras cosas, la falta de libertad para ser: el personaje gira sobre sí mismo y no es capaz de salir fuera de sí.“ - Castillo, J.R., Carbajo, F.G. *El cuento en la década de los noventa* (Actas del X. Seminario Internacional), Visor Libros, Madrid, 2001, s.337.

⁸ VV.AA.: *Gran Enciclopedia de España*, Zaragoza, 2002, s. 8217.

⁹ Castillo, J.R., Carbajo, F.G.: *El cuento en la década de los noventa* (Actas del X. Seminario Internacional), Visor Libros, Madrid, 2001, s.336.

¹⁰ Bregante, J.: *Diccionario Espasa – Literatura Española*, Espasa Campe, Madrid, 2003, s. 753.

¹¹ *Zdánlivý*

je ústředním tématem život šlechty. O rok později se opět projevuje jako básník se svou sbírkou *Hacia una constitución poética del año en curso*. Roku 1983 vychází dílo *El héroe de las mansardas de Mansard*¹², za které získal cenu Premio Herralde de Novela¹³. Tato kniha je jen další v pořadí, která se zabývá homosexualitou, ale také předsudky, které mívali lidé dříve, ale jsou patrné i v novodobé společnosti. Jedna z hlavních postav, dáma staršího věku, a vyššího postavení, neustále ukrývá před okolním světem své mladé milence. Ví, že kdyby se o nich dozvěděli lidé v jejím okolí, okamžitě by ji odsoudili. Pombo popisuje tyto situace s lehkou ironií. Vzápětí vychází *El hijo adoptivo*¹⁴. Tato dvě posledně zmíněná díla vynesla definitivně Álvara Pombo mezi nejvýznamnější spisovatele Španělska. Podle knihy *El hijo adoptivo* byl navíc roku 1992 natočen film s názvem *El Juego de los mensajes invisibles*¹⁵. Roku 1986 vychází román *Los delitos insignificantes*¹⁶, jehož ústředním tématem je vztah staršího spisovatele s mladým, atraktivním chlapcem. Pombo se zde snaží dokázat, že existují dva druhy homosexuality. Někteří lidé, většinou mladá generace, preferuje pouze povrchní vztahy, hlavně pro zábavu. Ostatní vyhledávají spíše vážné vztahy. Roku 1990 se na pulty knihkupectví dostává dílo *El metro de platino iridiado*¹⁷, které získalo cenu kritiků. Tento román je také dalším zlomem v autorovo tvorbě. Knihy, publikované do této chvíle, měly charakter pesimistický. Předkládaly bezvýchodné situace a hlavními hrdiny byly vždy lidé, kteří ztratili jakoukoliv naději v lepší zítřek. S dílem *El metro de platino iridiado* se tato situace mění. Začíná zde používat postup, který on sám nazval „poetika dobra“. Klíčovým tématem se stává etika, lidskost a hlavně dobro a prospěch.¹⁸ „Hlavní postavou je Marie, jedna z mála kladných hrdinek moderní španělské literatury, žena, která v porozumění a lásce hledá pravdu, překoná nevěru manžela i smrt syna a stává se, jak to sděluje titul knihy, mírou všech měr.“¹⁹ Roku 1992 vychází další z jeho básnických sbírek *Protocolos para la rehabilitación del firmamento*²⁰. Roku 1993 se objevuje kniha *Aparición del eterno femenino contada por S.M. el Rey*²¹, ve které využívá techniky vzpomínkové retrospekce. „Jedná se o

¹² Hrdina z Mansartových mansard

¹³ Každoročně udělovaná cena nakladatelstvím Anagrama. Byla založena roku 1983 a nese jméno zakladatele editoriału Jorge Herraldeho.

¹⁴ Adoptivní syn

¹⁵ Hra neviditelných zpráv

¹⁶ Bezvýznamné delikty

¹⁷ Metr z iridiové platiny

¹⁸ Álvaro Pombo, http://es.wikipedia.org/wiki/%C3%81lvaro_Pombo, (21.9.2008)

¹⁹ Forbelský, J.: *Španělská literatura 20.století*, Karolinum, Praha, 1999, s.150.

²⁰ *Protokoly k ospravedlnění nebes*

²¹ *Zjevení věčného ženství vyprávěné J.V.králem*

poválečný příběh bratraců „Hrubiána“ a „Čičana“, mezi nimiž se jako válečný sirotek objeví německé děvče Elke. Rekonstrukce světa dětské bezstarostnosti je provedena s humornou ironií, zahrnující tehdejší falangistickou liturgii, a to jazykem, který hovorovou syntax pozvedl na rovinu čistého a lexikálně vtipného stylu.“²² Roku 1995 vydává dílo *Telepena de Celia Cecilia Villalobo*²³. Roku 1996 vychází román *Vida de San Francisco de Asís*²⁴. Dalším úspěchem se stala kniha *Donde las mujeres*²⁵, za kterou získal cenu Premio Nacional de Narrativa, Premi Ciutat de Barcelona. Tato kniha se stala také finalistou v Premio Aristeion de Literatura Europea v roce 1997²⁶. Ve stejném roce vychází povídková sbírka *Cuentos reciclados*²⁷. „Přídavné jméno “recyklované“ zde použil jako metaforu, aby definoval vyprávění, nebo celkově literaturu, jako výsledek určitého zpracování, průmyslového postupu, ve kterém se používají různé materiály, aby mohl vzniknout nový produkt.“²⁸ Do této doby vydal Álvaro Pombo pouze dvě povídkové sbírky, avšak tyto knihy nepokrývají veškerou autorovu povídkovou tvorbu. Mnoho svých povídek publikoval v různých časopisech, např. roku 1984 asturský časopis Los Cuadernos del Norte otiskl dvě z jeho povídek – *Al-Ablaq* a *Reencuentro*.²⁹ „V roce 1989 publikuje Revista de Occidente krátkou povídku, nazvanou *Vida de Santa María Iridiana*³⁰, která se stala podkladem pro román *El metro de platino iridiado*.“³¹ Roku 1999 vychází kniha *La cuadratura del círculo*³² a roku 2001 román *El cielo raso*³³, za který získal Premio de Novela de José Manuel Lara Hernández. Roku 2004 vychází nejen básnická sbírka *Protocolos, 1973 – 2003*³⁴, ale také román *Una ventana al norte*³⁵. Roku 2005 se objevuje kniha

²² Forbelský, J.: *Španělská literatura 20.století*, Karolinum, Praha, 1999, s.150.

²³ *Televizní trapas Celiie Cecílie Villalobové*

²⁴ *Život svatého Františka z Assisi*

²⁵ *Svět žen*

²⁶ VV.AA., *Gran Enciclopedia de España*, Zaragoza, 2002, s. 8217.

²⁷ *Recyklované povídky*

²⁸ "El adjetivo "reciclados" lo emplea como metáfora para definir la narración, la literatura, como el resultado de una elaboración, de un procedimiento industrial en el que se utilizan diversos materiales para obtener un producto nuevo." – Navarro, E.D., Gonzáles, J.R.: *El cuento español en el siglo XX.*, Alianza, Madrid, 2002, s.177.

²⁹ Castillo, J.R., Carbajo, F.G.: *El cuento en la década de los noventa* (Actas del X. Seminario Internacional), Visor Libros, Madrid, 2001, s.333.

³⁰ *Život svaté Marie Iridiové*

³¹ "Revista de Occidente publicó en 1989 un relato breve, titulado *Vida de Santa María Iridiada*, el germen de lo que más tarde sería *El metro de platino iridiado*", Castillo, J.R., Carbajo, F.G. *El cuento en la década de los noventa* (Actas del X. Seminario Internacional), Visor Libros, Madrid, 2001, s.334.

³² *Kvadratura kruhu*

³³ *Jasná obloha*

³⁴ *Protokoly, 1973 - 2003*

³⁵ *Okno na sever*

*Contra natura*³⁶. Tento román vzbudil rozruch dříve, než se dostal na pulty knihkupectví. Během propagace knihy Pombo kritizoval nynější komunitu gayů a lesbiček. Mladé generace prý chtějí na sebe upoutat pozornost, chtějí homosexualitu co nejvíce medializovat. Díky tomuto však působí směšně a povrchně a možná právě proto odmítají lidé pohlížet na homosexualitu jako na vážné téma. Titul knihy *Contra natura* si autor vybral, protože je to doposud nejběžnější označení homosexuality. Álvaro Pombo však s tímto nesouhlasí. „Nikdy jsem nevěřil, ani když jsem byl mladý, že homosexualita je, jak se říkávalo, fyziologická nemoc či nějaká psychologická anomálie a už vůbec ne neřest.“³⁷ Kniha *Contra natura* si získala uznání kritiky: „Výborný román. Úžasný text, který vybízí lidi k polemice, na kterou mnozí nejsou připraveni.“³⁸ „Álvaro Pombo je jedním ze dvou či tří nejlepších žijících španělských romanopisců, a poslední kniha, *Contra natura*, patří k jeho nejlepším románům.“³⁹ 16. října 2006 Pombo vyhrává Premio Planeta⁴⁰ se svou knihou *La Fortuna de Matilda Turpin*⁴¹. Následujícího roku se toto dílo stalo třetí nejprodávanější knihou ve Španělsku.

Álvaro Pombo je označován za představitele tzv. metanovely, ale také románu psychologického, či erotického. Na erotickou literaturu se po dlouhou dobu pohlíželo s opovržením. První zmínky pocházejí z nejstarších civilizací. Jako příklad můžeme zmínit didakticky zaměřenou indickou *Kámasútru*. S nástupem křesťanství dochází k tabuizaci sexuality, na kterou se pohlíželo jako na smrtelný hřích a do popředí vystupuje láska duchovní. Mnoho spisovatelů zabývajících se tímto žánrem, vydávali svá díla anonymně, neboť „lidská sexualita je jednou z nemnoha tematických oblastí, jejichž zobrazování je dodnes regulováno právními normami, případně paušálně degradováno na pornografii, a tím vylučována za hranice literatury.“⁴² V období renesance dochází ke znovuvzkříšení erotické literatury. V 19.století je pak erotická literatura uznána za jeden z žánrů literatury populární.

³⁶ *Proti přírodě*

³⁷ „Nunca creí, ni siquiera de joven, que la homosexualidad fuera, como solía decirse, una enfermedad fisiológica o una anomalía psicológica y mucho menos un vicio.“ – *Sin vergüenza*, 28.11.2005, <http://www.sinver.org/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=699&mode=thread&order=0&thold=0>, (25.9.2008)

³⁸ „Magnífica novela. Un gran texto para una suculenta polémica, para la que muy pocos están preparados“, (Luis Antonio de Villena, *El Mundo*), přebal knihy Pombo, Á. *Contra natura*, Editorial Anagrama, Barcelona, 2005.

³⁹ „Álvaro Pombo es uno de los dos o tres mejores novelista españoles vivos, y su última obra, *Contra natura*, es una de sus mejores dos o tres novelas“, (Gaspar Hernández, *El Punt*), přebal knihy Pombo, Á. *Contra natura*, Editorial Anagrama, Barcelona, 2005.

⁴⁰ Tuto cenu uděluje nakladatelství Planeta od roku 1952. Po Nobelovo ceně je cena Planeta druhou nejvíce dotovanou soutěží světa. Finanční prostředky obdrží nejen vítěz, ale také finalista.

⁴¹ *Šťěstí Matildy Turpinové*

⁴² Mocná, D., Peterka, J.: *Encyklopedie literárních žánrů*, Paseka, Praha, 2004, s. 169.

Álvaro Pombo je muž plný paradoxů, je znám jako spisovatel, ačkoliv on sám vlastně, snad díky špatnému zraku, své knihy nikdy nepíše. Vždy sedí v koutu, oči má zavřené a diktuje své myšlenky, ze kterých pak vznikají poutavé příběhy. V posledních letech aktivně působí v politice. Je členem „Unie rozvoje a demokracie“⁴³, strany, která byla založena Rosou Díezovou. Ačkoliv on sám sebe nikdy nepovažoval za vrcholného politika, jeho přívrženci to viděli jinak. Roku 2008 mu projevili přízeň a označili ho za člověka, kterému velmi důvěřují. Stal se desátým nejvíce voleným kandidátem na post v senátu.⁴⁴

⁴³ Unión Progreso y Democracia (UPyD)

⁴⁴ http://es.wikipedia.org/wiki/%C3%81lvaro_Pombo, (21.9.2008)

2. Autor v kontextu španělské literatury po roce 1975

Rok 1975 se stal jedním z nejdůležitějších okamžiků španělských dějin. Smrt generála Franka se stala mezníkem v politickém a sociálním životě Španělska:

„Smrtí generála Franka skončil čtyřicetiletý politický monopol a kulturní diktát. Došlo k řadě podstatných přeměn, byly legalizovány politické strany a byl uveden na trůn král Juan Carlos I. V referendu byla schválena demokratická ústava (1978) a v roce 1979 se konaly svobodné volby.“⁴⁵

Lidé si mysleli, že společně se zrušením tiskového zákona v roce 1978, se na pulty knihkupectví dostanou nové knihy. Předpokládalo se, že spisovatelé, kterým bylo v době frankismu zakázáno psát, ukládali své rukopisy doma a čekali jen na správnou chvíli, kdy se objeví nová generace autorů, kteří naplní svá díla humorem a ironií. Některým umělcům se podařilo obejít cenzuru už dříve a publikovat svá díla už během diktatury generála Franka, jiní se pokusili prorazit v zahraničí.⁴⁶ Období let 1979 – 1982 je ve Španělsku nazýváno “obdobím zklamání”⁴⁷, neboť očekávaný publikační "boom" nenastal.

Po smrti Franka dochází ke změně především v románové tvorbě. Autoři se cítí konečně svobodní, a tak přinášejí do prózy nová témata, která do této doby byla v literatuře cenzurou zakázána. „Dochází k přirozenému procesu pročišťování rejstříku tematik v románě. Mizela ta, která již nebyla funkční (zejména sociální román), a nově se objevují témata, která byla do té doby tabuizována (témata politická, erotická aj.).“⁴⁸ Experimentování let sedmdesátých vyvolalo pokles čtenářského zájmu. Osmdesátá léta však s sebou přinesla románovou rozrůzněnost a pomalu tak vrátila španělské čtenáře k románovému žánru.⁴⁹ Objevuje se román historický, detektivní, mnoho autorů ve svých dílech pojednává o občanské válce. Spisovatelé pěstují metanovelu, nazývanou také románem intelektuálním či reflexivním. „Vrací se k základním tématům našeho

⁴⁵ Krč, E.: *Literární poselství Javiera Tomea v kontextu současné španělské literatury*, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc 2003, s. 56.

⁴⁶ Prieto de Paula, Á. L., Pizarro, M. L.: *Manual de la literatura española actual (de la Transición al tercer milenio)*, Editorial Castalia, Madrid, 2007, s. 140.

⁴⁷ Tamtéž, s. 13.

⁴⁸ Krč, E.: *Literární poselství Javiera Tomea v kontextu současné španělské literatury*, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc 2003, s. 57.

⁴⁹ Forbelský, J.: *Španělská literatura 20.století*, Karolinum, Praha, 1999, s.49.

života. Jazyk není už využíván pouze k popisu, ale jako prostředek reflexe.⁵⁰ Tento typ románu si také oblíbil Álvaro Pombo. Dalšími oblíbenými typy jsou pak román autobiografický, lyrický a Pombův oblíbený - román erotický a psychologický. Jak bylo zmíněno, erotický román nemá ve Španělsku dlouhou tradici. Hlavní zápletka těchto děl bývá stejná: Jedná se o nenaplněnou lásku, zklamání z toho, že hlavní hrdina, nikdy nezíská osobu, po které touží.⁵¹ Do rukou čtenářů během 80. let 20. století konečně přicházejí překlady zahraničních děl, která do této doby byla ve Španělsku zakázána. Týká se to především již zmíněného románu erotického – mezi nejčtenější díla patřily knihy D. H. Lawrence a Henryho Millera.

Nejdůležitějšími tvůrčími skupinami v tomto období jsou Generace 36, Generace 50 a Generace 68. Spolu s nimi začínají publikovat své knihy autoři, kteří byli nuceni opustit svou zemi.⁵²

Álvaro Pombo začíná publikovat své romány ve Španělsku po roce 1975. Stal se členem skupiny „Generace roku 1975“, která bývá také nazývána „Generace demokracie“ či „Generace roku 1968“ (odvozeno od francouzského května 1968)⁵³ a jejímiž hlavními představiteli jsou: J. M. Merino, L.M. Díez, M. Vázquez Montalbán, E. Mendoza, J.M. Guelbenzú, L. Ortiz, J.J. Millás...⁵⁴ „Generaci 75 tvoří autoři, kteří se narodili v letech 1939 – 1949, prožili své dětství v poválečném období a začínali publikovat kolem roku 1970.“⁵⁵ Typickým znakem této skupiny je zavržení experimentalismu a pokus o návrat ke klasickému vyprávění příběhů. „S autory předchozích generací se „esteticky rozešli“, začali upřednostňovat formální aspekty (obsahová složka byla odsunuta).“⁵⁶ Jejich díla jsou plná problémů týkající se novodobé společnosti. Objevuje se zde problematika nezaměstnanosti, závislosti na omamných látkách, sexuální orientace. Častým tématem je také celková nespokojenost se životem, který člověk vede, nihilismus. K dokreslení situace je často volen jazyk ulice.

⁵⁰ „Vuelve a los temas básicos de nuestra vida. El lenguaje se emplea como medio de reflexión, no solamente la descripción.“ Krč, E., Núria, M.: *La narrativa española del siglo XX a partir de la guerra civil*, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, 2007. s. 99.

⁵¹ Krč, E., Núria, M.: *La narrativa española del siglo XX a partir de la guerra civil*, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, 2007. s. 103.

⁵² Krč, E.: *Literární poselství Javiera Tomea v kontextu současné španělské literatury*, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc 2003, s. 58.

⁵³ Zbudilová, H.: *José María Merino, snící vypravěč*, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, České Budějovice, 2007, s. 17.

⁵⁴ Tamtéž, s. 18.

⁵⁵ „La generación del 75 está integrada por aquellos novelistas que, salvo excepciones, nacieron entre 1939 y 1949, viven su infancia en la posguerra, comienzan a publicar en la década de 1970.“ – Alonso, S.: *La novela española en el fin de siglo, 1975 – 2001*, Mare Nostrum Comunicación S.A., Madrid, 2003, s. 44.

⁵⁶ Zbudilová, H.: cit. dílo, *José María Merino, snící vypravěč*, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, České Budějovice, 2007, s. 18.

Působení Generace 75 lze rozdělit do tří etap. První proběhla ihned po smrti Franka. Se zrušením cenzury autoři přinášejí do literatury nová témata, která nevycházejí z historie ani nečerpají z životů reálných postav a mají vyprovokovat čtenářovu představivost. Další etapa probíhá pak v letech 1980 – 1990, kdy autoři dosáhli tvůrčí zralosti a mnozí z nich vydávají svá klíčová díla. Poslední etapa nastává po roce 1990, kdy velká nakladatelství začínají udělovat ceny nejúspěšnějším spisovatelům. Finanční odměna, často nutí autory přizpůsobovat svá díla čtenářské poptávce. A tak mnohdy jedinečná díla, plná osobních výpovědí upravují tak, aby byla co nejvíce prodejná.⁵⁷ Ve Španělsku se začíná mluvit o nástupu povrchních děl, které mají za úkol jediné, rozptýlit čtenáře. Hlavními tématy se stávají každodenní události, které se mohou přihodit každému z nás. Někteří kritici poukazují na to, že tato díla jsou vhodná pouze pro tzv. pasivní čtenáře, kteří si dílo přečtou a okamžitě ho zase zapomenou. Nezanedbává v nich žádný pocit, nenutí je přemýšlet.⁵⁸

Většina příslušníků Generace 75 i mnoho nově působících tvůrců se nenechalo ovlivnit touto komerční vlnou, což je případ samotného Álvara Pombo, nikdy se nenechal ovlivnit, vždy si stál za svými názory a dával přednost kvalitně napsanému dílu před finanční motivací plynoucí z komerční tvorby. Nejen z tohoto důvodu je Pombova literární tvorba vysoce hodnocena i mimo území rodného Španělska.

⁵⁷ Santos, A.: *La novela española en el fin de siglo, 1975 – 2001*, Mare Nostrum Comunicación, Madrid 2003, s. 45.

⁵⁸ Tamtéž, s. 181.

3. Charakteristika rozmanitých typů mezilidských vztahů a konkrétních postojů postav

Jak bylo již uvedeno, jedním z hlavních témat Pombovy prozaické tvorby je homosexualita, se kterou má osobní zkušenosti. Jaké však bylo duchovní a společenské klima ve Španělsku, kde autor na téma homosexuality poukazuje? Z historie je patrné, že v katolicky založeném Španělsku nebyla nikdy homosexualita veřejně tolerována. Projevy homosexuální kultury se výrazněji prosazují od 20.let minulého století především v uměleckých kruzích, neboť to byli především herci, jež vedli bohémský způsob života. S nástupem Franka k moci se situace ještě zpřísnila, neboť vznikla přísná pravidla řídící soukromé životy lidí a homosexualita byla chápána především jako rozmar umělců a boháčů. V roce 1954 se homosexualita objevila v trestním právu, v Zákoně o lenoších a zločincích (Ley de vagos y maleantes)⁵⁹, na jehož základě byli homosexuálové posíláni k převýchově do pracovního tábora v Tefii na Fuenteventuře. Uvolnění morálky, ke kterému dochází v západních zemích Evropy v 60.letech 20.století, se Španělska netýká. Teprve s příchodem Juana Carlose I. po pádu Frankovy diktatury se situace mění. Sedmdesátá a osmdesátá léta minulého století ve Španělsku znamenají také období příchodu "sexuální revoluce", kdy v souvislosti s otevíráním Španělska Evropě dochází k pronikání nových myšlenek a budování moderních center v Barceloně a na Baleárských ostrovech. Zároveň se objevily nové vědecké poznatky, které homosexualitu definovaly jako vážnou nemoc, či úchytku. K postupné změně v přístupu k homosexualitě dochází i v současné době, kdy se homosexuálové přestávají za svou orientaci stydět, veřejně se k ní hlásí, mohou uzavírat manželství a adoptovat děti.

V této kapitole se zaměříme na vztahy rodinné, přátelské, pracovní, mezigenerační a sociální se speciálním zřetelem na vztah homosexuálního charakteru. Za podklad pro tuto analýzu nám poslouží pětice románů: tři pocházejí z 80.let, další byl napsán v 90.letech a poslední je z roku 2005. Jedná se o romány *El héroe de las mansardas de Mansard* (1983), *El hijo adoptivo* (1984), *Los delitos insignificantes* (1986), *El metro de platino iridiado* (1990), *Contra natura* (2005).

⁵⁹ Britské listy, Darina Martykánová, 21.7.2006, <http://blisty.cz/art/29473.html> (1.2.2009)

3.1 El héroe de las mansardas de Mansard

Román, který si získal uznání kritiky a také přinesl autorovi významné ocenění, je dílem, které se zabývá problémy lidské duše.

Příběh se odehrává v dobře situované rodině, v poválečných letech. Do děje jsme uvedeni velkým množstvím popisů, které v nás mají vzbudit atmosféru hojnosti a přepychu. Zároveň však je zde cítit lidská samota.

"Aquella casa, de aire francés, con mansardas enormes que asomaban entre macizos de chimeneas. Estatuas de bronce, grandes y pequeñas, que añadían elocuencia al balconaje. Y los seis miradores destellantes, encaramados muy por encima de los árboles de la plazuela de San Andrés, tan elegantes y casi tan audaces como los mástiles de los veleros fondeados frente al Club de Regatas..."⁶⁰

V tomto prostředí vyrůstá protagonista knihy. Chlapec neurčitého věku, avšak díky popisu, který nám je podáván, lze usuzovat, že mu určitě ještě nebylo patnáct. Co se týká jeho jména, máme na výběr hned několik možností. Chvilku se v příběhu objevuje jako Kus-Kús, poté zde vystupuje chlapec se jménem Chatibarati nebo Nikolás. Tento zdánlivý rozpor je zpočátku matoucí. Podle toho, jaké jméno je právě použito, tak se bude hlavní hrdina chovat. Jinak se chová v přítomnosti své tety, jinak když je poblíž babička, nebo jeho přítel Julián. Proměnlivost jeho jména určuje jeho chování.

"...a quien Julián, tres largos meses después de conocerle, no sabe aún cómo tratar, ni si llamarle Kus-Kús como tía Eugenia, o Chatíbiris y Chatibarati, como María Soterraña, o Nikolas, a secas, como Miss Hart..."⁶¹

⁶⁰ Tento dům francouzského stylu měl obrovské mansardy vystupující mezi komíny. Velké i malé sochy z bronzu dodávaly jedinečnost balkonům. A šest úžasných věžiček, tyčících se nad stromy, které stály na náměstíčku San Andrés, byly téměř tak elegantní a nedostupné jako stěžně plachetnic kotvících naproti klubu Regatas... Budeme čerpat ze španělského originálu – Pombo, Á.: *El héroe de las mansardas de Mansard*, Editorial Anagrama, Barcelona, 1990, s. 7. Nadále budeme pro citace z tohoto díla používat zkratky HM.

⁶¹ ... tři měsíce poté, co ho poznal, nevěděl Julián, jak se k němu chovat ani jak mu říkat, jestli Kus-Kús jako teta Eugenia, nebo Chatíbiris či Chatibarati jako María Soterraña, nebo stroze Nikolas jako slečna Hartová..., HM, s. 30.

V celém díle nenajdeme ani jednu zmínku o chlapcově vzhledu, zato nám autor poskytuje velké množství charakteristiky nepřímé. Hlavní hrdina má navíc nepředvídatelné chování plné zvrátů. Na základě těchto aspektů, můžeme Nicoláse zařadit mezi postavy-hypotézy⁶².

Mladík, který je celou rodinou milován, je však zároveň stále sám. Jeho rodiče ho svěřili do péče Miss Adelaidy Hart, anglické vychovatelky, která je schopna mladíkovi poskytnout vynikající úroveň výuky angličtiny i dobrých mravů, avšak není schopna dát mu to nejdůležitější. Nicolás se cítí sám. Tento mladík, který by měl prožívat nejkrásnější období dětství, je vychováván ve světě, kterému vládnou chladní dospělí. Celé dny tráví ve společnosti své učitelky nebo hraním si s kočkou. Miss Hart ráda věnuje svůj volný čas sama sobě. Dává přednost jídlu o samotě, a tak Nicolás má její pozornost pouze během výukových hodin.

*"Que jugaba solo todo el día, acompañado del gato y de la miss, con un adivisión de soldaditos de plomo y un escuadrón de cazabombarderos, todo eléctrico. En un cuarto de jugar de venatanales góticos. Y mientras tanto, la miss leía los periódicos, chupando caramelitos ácidos de malvavisco y de limón."*⁶³

Lidé, kteří Nicoláse obklopují, nejsou zrovna ti nejlepší, jež by se měli podílet na chlapcově výchově. Teta Eugenie je postarší dáma, jejíž mrkvově oranžové vlasy okamžitě upoutají pozornost. Eugenie má dobré postavení a peníze. Její slabostí jsou muži. Někdo by mohl říct, že si své milence kupuje, protože jsou vždy nižšího postavení, než je ona. Svou vášeň musí skrývat, protože si je vědoma, že by se stala terčem posměchu. Nikdy netrpěla nedostatkem nápadníků, ale rozhodla se neprovdát a vést tento společensky nepřijatelný způsob života. Autor nám podává přímou charakteristiku této dámy, takže není těžké si ji představit.

⁶² Pojem postavy-hypotézy byl převzat z terminologie D. Hodrové, použité v knize *...na okraji chaosu... (Poetika literárního díla 20.století)*, Torst, Praha, 2001, s.544.

⁶³ Celý den si hrál sám s oddílem olověných vojáků a odstřelovačů elektriku, doprovázen pouze kočkou a slečnou. V pokoji určeném na hraní, s velkými gotickými okny. Slečna si četla noviny a cucala kyselá ibiškové a citrónové bonbóny. HM, s. 8.

"No se casó porque no quiso. Si quisiera, mañana mismo se casaba con el más rico de España. De joven se hablaba de ella en todas partes. Guapísima, flaquísima, peinada a lo garcon, jugando al tenis y en los bailes, los veranos, cuando venía los reyes, las Infantas, los Infantes, no se hablaba de otra cosa..."⁶⁴

Jsou chvíle, kdy se zdá, že je Eugenie jedno, co si o ní okolí myslí, ale postupem času zjišťujeme, že i ona se stala obětí společenského řádu a nechce nijak vyčnívat. Je obklopena luxusem a zahrnována péčí svých milenců, ale je jen další osamělou postavou příběhu. Dny tráví uzavřená sama doma, jediným zpestřením jsou pro ni návštěvy mladších obdivovatelů a oblíbeného synovce. Mezi Nicolásem a Eugenií se pouto ještě upevní, když se teta Eugenie rozhodne svému synovci vyzpovídat. Svěří se mu se svými milostnými zážitky i zklamáními. Právě v tento moment si uvědomujeme osamělost tety Eugenie. Svěřuje se chlapci, o kterém pochybuje, že by ji mohl pochopit, neboť on má celý život před sebou a záležitosti lásky se ho ještě netýkají. Navíc se dozvídáme, že bohémský život tety Eugenie není tak nádherný, jak by se na první pohled mohlo zdát. Lásku, kterou dostává, není láskou, jakou by si přála. Je si vědoma, že mnoho mladíků se s ní stýká pouze kvůli jejím penězům. Jeden z nich dokonce utekl s částí jejího majetku. Nicolás tímto okamžikem začíná vstupovat do nebezpečného světa dospělých. Uvědomuje si, že mu teta bezmezně důvěřuje, neví však přesně, jak má s informacemi naložit.

"Kus-Kús recordaba, al bajar, la angustiosa advertencia final de tía Eugenia antes de abrir la puerta: '¡Por favor, era secreto entre tú y yo, era un secreto!'"⁶⁵

Dalším významným člověkem ovlivňujícím Nicolásovo nahlížení na svět je Julián, sluha s temnou minulostí, který se stane chlapcovým nejlepším přítelem. V blízkosti Juliána paradoxně cítí pocit bezpečí a klidu. Nicolás se upíná natolik právě k Juliánovi, protože je to jediný muž v jeho okolí. Julián však není pro Nicoláse tím

⁶⁴ Nevдалa se, protože nechtěla. Kdyby chtěla, mohla by se hned druhého dne vdát za nejbohatšího muže Španělska. Za mlada se o ní všude mluvilo. Nádherná, hubená, stylově učesaná na tenis i ples. Když přijeli v létě králové, královské dcery a synové, nemluvilo se o ničem jiném..... HM, s. 15.

⁶⁵ Kus-Kús si vzpomněl, že při scházení schodů ho teta Eugenia ještě úzkostlivě upozornila: „Zůstane to naším tajemstvím prosím, je to tajemství!“; HM, s. 51.

nejlepším vzorem. O sluhovi toho moc nevíme. Jeho jméno je všední, neprobouzí v nás žádné očekávání. Je v podstatě po celý svůj život na útěku. Nevíme, čím se živil, kde všude pobýval. S přímou charakteristikou se zde nesetkáme, autor nám však poskytuje dostatek charakteristiky nepřímé. Julián tímto dává čtenáři prostor pro dohady a hypotézy.

V knize není přímo vyjádřeno, že by Juliánova minulost byla "temná", to poznáváme až s příchodem jeho kamarádky Esther, která po něm chce peníze pro jejich společného přítele Rafaela. Zdá se, jako by zmínka o Rafaelovi probudila dávné vzpomínky a pocity. Způsob, jakým s ním Esther jedná, nám dává pochopit, že i Julián je vlastně celý život sám, využíván svým okolím. Rafael, který o něj zřejmě nikdy nejevili zájem, posílá Ester do krásného domu, ve kterém tento chlapec pracuje, s prosbou o finanční podporu. Způsob, kterým si dívka chce získat chlapcovu pozornost, se stává tím nejbolestivějším. Napadá Juliánovy city. V některých okamžicích se zdá, jako by se mu vysmívala.

"Rafael te quiere ¿sabes? A su manera, mucho. Yo lo sé. Yo no me aparto nunca de su lado, un instinto maternal, supongo que será. Sé que te quiere. Te entiende, Julián. Te en-ti-en-de, Julián."

*'¿Qué te hemos hecho todos, Esther, que me odias tanto a mí?' – murmuró él."*⁶⁶

Julián nikdy nejevili zájem o ženy. V šestnácti mu zemřela matka. Rozhodl se utéct z domova, protože vztah s otcem nebyl zrovna ideální. Zdá se, jako by jím pohrdal, což demonstruje tím, že se neukáže na pohřbu své matky. Pohřeb, který byl organizován jeho otcem, se mu zdá hrozný. Utíká ke svým známým a zde také prožívá svou první lásku, zde si naplno uvědomuje, že ženy ho příliš nepřitahují.

"Era un chaval espigadito y se encariñó con él el encargado. Todavía le recordaba Julián ahora, encendiendo solemnemente, golosamente, una faria después de la comida. Se masturbó por primera vez en el cuarto ropero de la

⁶⁶ „Rafael tě miluje, víš? Svým způsobem strašně moc. Já to vím. Já jsem stále po jeho boku, myslím si, že je to něco jako mateřský instinkt. Víš, že tě chce. Rozumí ti, Juliáne. Ro-zu-mí ti, Juliáne.“
„Co jsme ti všichni udělali, Esther, že mě tolik nesnášíš?“ zamumlal. HM, s. 66.

primera planta. Recordaba todos los detalles, el olor de la ropa, el poco espacio, casi como una prolongación del propio cuerpo..."⁶⁷

Julián si je vědom Nicolásovy náklonnosti. Svěří se mu se svými problémy. V této chvíli se role obrací. Julián už není využívaným chlapcem, jak tomu bylo ve vztahu s Rafaelem, tentokrát přebírá dominantní úlohu. Nicolás ho velice obdivuje a je pro něj schopen udělat cokoli. Vzhledem k tomu, že chlapec pochází z bohaté rodiny a to, co potřebuje Julián, jsou peníze, ani nás nepřekvapí, že si pro své tajemství nevybral nikoho jiného než Nicoláse. Ten zaslepen obdivem zapomene, že dal slovo tetě Eugenie a prozradí Juliánovi její tajemství.

Teta Eugenie se cítí čím dál tím více nespokojená. Bojuje s tím, jak by se chtěla chovat a jak by se podle společenských norem chovat měla. Téměř neopouští svůj dům. Z krasavice se stává sešlá postarší žena. Netouží ani po návštěvě svého oblíbeného synovce, jako by si již v této chvíli byla vědoma jeho zrady. Přesto Nicolás tetu nečekaně navštíví, ale vzápětí svého rozhodnutí lituje. Teta Eugenie nejen, že není sama, ale navíc je v situaci, kterou by Nicolás neměl vidět.

*"El aspecto de tía Eugenia era espantoso. No parecía la misma, esta vez sí que parecía otra mujer, desgreñada y en bata. Una pantorrilla descomunal, una pierna y un pie descalzos, sobresalían como un golpe estruendoso sobre el brazo del sofá."*⁶⁸

Zdá se, že Julián až do konce života bude nucen utíkat. Tentokrát se nevrátí domů s penězi Nicolásových rodičů. Ty dal svého bývalému příteli Rafaelovi. Nicolásovi však na Juliánovi záleží mnohem více, než na komkoliv jiném, a proto mu nabídne, aby se ukryl před policií v domě tety Eugenie. Ačkoliv ukradené peníze patřily jeho rodičům, Nicolás se rozhodne pomoci viníkovi. Člověku, který byl každý den s ním, kterého tajně obdivoval a snad i miloval. Teta Eugenie samozřejmě nesouhlasí s pobytem Juliána ve svém domě. V této chvíli jí ovšem Nicolás uštedří ránu, kterou by od něj nikdy neočekávala. Začne ji velice nevybíravým způsobem vydírat.

⁶⁷ Byl to urostlý chlapec, kterého si zamiloval. Julián na to stále vzpomínal, vždy když si o samotě po jídle zapálil cigaretu. Poprvé masturboval v šatně v prvním patře. Vzpomínal si na všechny detaily, vůni oblečení, málo místa, bylo to jako protahování vlastního těla...HM, s. 69.

⁶⁸ Vzhled tety Eugenie byl strašný. Nevypadala jako dřív, tentokrát vypadala jako někdo jiný, rozčuchaná a v županu. Na opěradlu gauče nevybíravě trčelo ohromné lýtko, noha i chodidlo byly bosé. HM, s. 78.

"...¿es eso lo que te hacía el tipo de la tienda el otro día? Me llamaste por teléfono para que subiera a veros haciendo eso, si tu llamas a la policía o a quien sea, yo digo todo lo que me enseñasteis los dos aquella tarde, no es broma, si tú me denuncias, te denuncio yo primero y es más grave lo mío, no sé si lo sabrás, ¿dónde va a dormir Julián?"⁶⁹

V tomto momentě přichází Nicolás o svou dětskou nevinnost. Vstupuje do světa dospělých, na který však není připraven. Zaslepen láskou k jedinému muži ve svém okolí, podvedl ženu, která ho milovala. Věděl, že jeho dětství nikdy nebude naplněno mateřskou láskou, a proto se snažil z tohoto světa uniknout. Důsledky svého chování pochopil později. Uvědomuje si, že už nemůže udělat krok zpět, rozhodl se chovat jako muž, zachoval se jako zbabělec. Ví, že už nikdy nezíská zpět důvěru tety Eugenie. Nikdy dříve si nebyl schopen připustit, jak moc pro něj znamená. Toužil po jejím přátelství, zároveň však věděl, že tím co udělal, ho navždy ztratil. Nebyl schopen se ve svém věku vypořádat s náporem emocí.

"Echaba de menos la situación anterior, la relación amistosa con tía Eugenia, aquella infancia perdida. Kus-Kús no tenía recuerdos de su infancia, o, por lo menos él no llamaba así a los recuerdos que tenía de su vida infantil. Tenía, en cambio, la sensación de que había dejado atrás, en parte por culpa suya y, últimamente en parte por culpa de tía Eugenia, un reino inexplorado de emociones y de descubrimientos menos cortantes, menos acelerados, menos inseguros e infinitamente más conmovedores que lo que iba llevando a cabo en su presente existencia."⁷⁰

Nicolás si již nikdy nezíská zpět důvěru tety Eugenie. Čas od času se pokusí s ní hovořit jako dřív, ale nic nejde vrátit. Začíná žárlit na Juliána, který je s tetou pod

⁶⁹ „... to s tebou dělal minule ten chlap z krámu? Zavolala jsi mi, abych se na vás přišel podívat, když jste to dělali, pokud zavoláš policii, nebo komukoliv jinému, řeknu všem, co jste mi vy dva ukázali toho dne, to není vtip, pokud ty mě udáš, udám tě také a myslím, že můj problém je mnohem vážnější, nevím, jestli jsi si toho vědoma. Takže kde bude spát Julián? HM, s.96

⁷⁰ Postrádal dřívější atmosféru, přátelský vztah s tetou Eugenií, ztracené dětství. Kus-Kús neměl vzpomínky na své dětství, to na co si pamatoval ze svého dětského života, za ně nepovažoval. Zato však měl pocit, že za sebou nechal, částečně svou vinou a částečně vinou tety Eugenie, neprozkoumané království emocí a zážitků, které by byly méně vyostřené, ukvapené, nejisté a mnohem více dojemné než ty, které ho provázejí v přítomnosti. HM, s. 111.

jednou střechou. Žárlí na Manola, milence Eugenie, který nejen že je velmi atraktivní, ale také si náklonnost této dámy získal. Žárlí i na samotnou Eugenii, protože si myslí, že ona je obklopena láskou, která jemu tolik chybí.

Nicolás se nakonec stane tím, kdo nahlásí policii, kde se Julián nachází. Ten není překvapen. Cítí se provinile, protože si je vědom, že on pomohl tomuto malému a emočně nevyrovnanému člověku "dospět". Je si vědom, že on ovlivnil Nicolásovo chování, jeho ztrátu nevinnosti, pokory a úcty. Jediné, co cítí, je pocit zklamání, které tomuto chlapci připravil.

Hrdinové tohoto románu jsou zobrazeny jako postavy dynamické. Jsou postaveny před řadu problémů, které více či méně ovlivňují jejich chování. Nejdramatičtější změnou prochází mladý Nicolás. Od počátku knihy sledujeme jeho boj se ztrátou nevinnosti. Z dítěte se v průběhu pár okamžiků stává dospělý jedinec. Zpočátku je snadno manipulovatelný až pasivní, později se naučí využívat své síly a vydírat tak lidi ve svém okolí. Změna jeho charakteru ovlivňuje změnu charakteru jeho tety. Čím více se z dítěte stává krutý člověk, tím více teta Eugenie opouští svůj svobodomyšlný postoj a ke konci ji vnímáme spíše jako dámu, která rezignovala.

I zde vyžaduje autor naší představivost a nestává se obhájcem ani jednoho z hrdinů. Zachovává si od svých postav patřičný odstup – máme před sebou dva příklady postav – objektů.

Toto dílo je spíše než příběhem o homosexualitě, příběhem o samotě. Je to příběh několika osob, které jsou sice obklopeny lidmi, avšak stále samy. Hrdina z Mansartových mansard je příběhem o nedostatku lásky, předčasné ztrátě dětství a iluzí.

3.2 El hijo adoptivo

Román *El hijo adoptivo* byl čtenáři přijat natolik kladně, že podle něj byla vytvořena divadelní hra *El juego de los mensajes invisibles*. I zde jsou přítomna Pombova oblíbená témata – neobvyklé mezilidské vztahy, včetně tématu homosexuality, které však není čtenáři předkládáno přímočaře.

Hlavní postavou příběhu je neúspěšný spisovatel Pancho. Celý život tráví po boku své matky, taktéž spisovatelky, v odlehlém sídle. Společnost jim dělá jen postarší služebná Genoveva. Příběhy, které oba spisovatelé píšou, jsou plné domněnek, neboť ani jeden z nich nežije v reálném světě. Ani jeden z nich nemůže vycházet z vlastních zkušeností, či se inspirovat životy jiných lidí. S nikým se neseznamují, neopouštějí svůj domov.

Autor, který se s postavou ztotožňuje, ho pojímá jako subjekt. Příběh je vyprávěn v první osobě. V celém románu se nevyskytuje žádná zmínka o Panchově vzhladu. Charakteristika, která se zde objevuje, je pouze nepřímá. Hrdinu chápeme jako postavu hypotézu. Na základě jejího vnitřního světa si snažíme Pancha představit.

Pancho sám sebe nikdy nepovažoval za mladíka hodného obdivu. Celý život žil v bezpečí rodného domova a s lidmi se moc nestýkal. Myslel si, že nikdy nedokázal nic důležitého, proč by si měl sebe vážit:

"No soy una persona excepcional. No soy reflexivo, ni cordial, ni estudioso, ni escritor.....Mi madre era escritora. No soy bien parecido como ella, elegante. No soy chulín, ni elegante. No me parezco a ella en nada, aunque me consta que todo el mundo, viéndonos juntos, decía lo contrario." ⁷¹

Panchově rodině bylo zanecháno značné jmění. Jeho matka však nikdy nepracovala a ani si neuvědomovala cenu věcí. Uzavírala se do světa svých příběhů a realita jí často unikala. Svou náhlou chudobu neřešila, přežívala ze dne na den. Pancho se proto na ni často zlobil, mnohokrát ji také urazil. Uvědomil si však, že matka je jediným člověkem, kterého na světě má, a tak vždy požádal o odpuštění.

⁷¹ „Nejsem výjimečný. Nejsem přemýšlivý ani srdečný ani vzdělaný ani spisovatel..... Moje matka byla spisovatelka. Nejsem tak pěkný a elegantní jako ona. Nejsem frajer ani elegantní. V ničem se jí nepodobám, je mi jasné, že kdokoliv, kdo by nás viděl spolu, by řekl pravý opak.“
Budeme čerpat ze španělského originálu Pombo, Á.: *El hijo adoptivo*, Editorial Anagrama, Barcelona, 1984, s.11. Nadále budeme pro citace z tohoto díla používat zkratky HA.

Byl vychováván pouze touto ženou a služebnou, která k nim docházela. O otci nejsou žádné zmínky; nevíme zda zemřel, či rodinu z nějakého důvodu opustil. Panchova matka však dala jasně najevo, že o tomto muži se v jejím domě nebude mluvit, a všichni toto přání respektovali. Pancho ani nikdy nepocítil, že by mu otec chyběl:

*"El hecho es que yo acepté desde niño tan sin dificultad, pongo por caso, la irrealidad de mi padre, como la realidad fantasmal de Matías. Acepté con tanta facilidad la compañía casi exclusiva de mi madre, como la elaborada soledad en que vivíamos, nuestro profundo aislamiento."*⁷²

O matce je zde jen málo zmínek. Autor nám neposkytuje žádnou charakteristiku přímou a i charakteristiky nepřímé je v díle velmi málo. Po celou dobu příběhu se o této ženě mluví jen jako o "matce". Postava je beze jména a plní zde roli postavy-hypotézy.

Během společně strávených let si Pancho nikdy neuvědomil, jak moc svou matku miluje a potřebuje. Často s ní nesouhlasil a mnohokrát svůj nesouhlas projevil. Její náhlý odchod ho však zaskočil. Věděl, že matka mu nikdy neprojevovala mateřskou lásku. Žil vedle ní, ale každý si vlastně prožíval svůj život za dveřmi tohoto opuštěného domu. S její smrtí si však uvědomuje, jak moc ji v některých chvílích obdivoval:

"Durante años y años mi madre era lo único que había, el único compañero siempre iluminado, siempre divertido. El juego de los mensajes invisibles, por ejemplo, lo inventó ella. Y que fuera escritora, desde un principio ocupó un lugar importante, el más importante, en mis pensamientos.

*Parecía no haber ninguna otra mujer y prácticamente nadie más en todo el universo, excepto ella. "*⁷³

Pancho si, stejně jako matka, vytvořil svůj vlastní svět. Cítil se neustále sám. Nikdy neměl příležitost poznat jiné lidi, a tak si přátele vytvořil. Často rozmlouval

⁷² „Pravdou je, že už jako dítě jsem přijal bez problémů neskutečnost mého otce stejně tak, jako přízračnou opravdovost Matíase. Jednoduše jsem přijal téměř výhradní společnost mé matky, stejně tak jako samotu, ve které jsme žili, naší obrovskou izolaci.“ HA, s.52-53.

⁷³ „Během let byla matka to jediné, co jsem měl, můj jediný společník, vždy zábavná a veselá. Například hru neviditelných zpráv, tu vymyslela ona. A protože byla spisovatelkou, už od počátku zaujímala v mých myšlenkách důležité místo, to nejdůležitější. Zdálo se, jako by kromě ní na celém světě neexistovala žádná jiná žena, ani nikdo jiný.“ HA, s. 11.

s Matíasem, kterého však byl schopen vidět jen on. Ostatní jeho chování přijali. Dokonce pro neexistujícího Matíase uvolnili místo u stolu. Vždy, když se Pancho cítí sám, vydával se do přírody hledat svého přítele. Matías se zároveň stal prostředníkem mezi ním a jeho matkou. Pancho věří, že mu Matías nosí vzkazy od mrtvé matky. Jejím přáním je, aby na ni konečně syn zapomněl. Později má Pancho pocit, že mu matka volá. Je šťastný, že ji slyší, touží jí říct, jak moc mu chybí. I ona mu však sděluje, aby si zařídil život po svém a na ni zapomněl. Toto vše možná proběhlo v Panchově představivosti jen proto, aby si uvědomil, že je potřeba začít znovu žít.

"¿Hubieras tú venido, si no llego a llamarte?"

*"No, no creo. No es una conversación nada agradable, no vayas a creerte. Estás pensando todo el tiempo en mí. ¿No tienes otra cosa que pensar?"*⁷⁴

O Panchově dětství moc nevíme až do chvíle, než se ve městě objeví člověk, který byl součástí jeho minulosti. Neviděl ho už patnáct let a tak není divu, že když ho po tolika letech znovu uvidí, udělá se mu špatně. Před očima se mu začíná promítat minulost.

Stejně jako matka, i tento muž je v příběhu beze jména. Autor využívá přímé charakteristiky a popisuje tak mladého krásného chlapce, který se o patnáct let později proměnil v atraktivního mladého muže.

*"...de unos treinta años de edad, un hombre joven todavía, atlético, de pelo rubio, peinado a raya."*⁷⁵

Pancho začíná před čtenářem odkrývat zážitky, které s tímto mladíkem zažil. Chlapec docházel do opuštěného domu, aby přepisoval Panchovy poznámky. Ten psal víc a víc, jen aby mohl být co nejdéle v chlapcově přítomnosti. Potají ho pozoruje, on však svému pánovi nevěnuje ani letmý pohled. Jednoho dne se matka rozhodne s Panchovým pomocníkem rozloučit a nechá mu vzkaz, že již nebudou jeho služby potřebovat. To Pancha raní.

⁷⁴ „Přišla bys, kdybych tě nezavolał?“

„Ne, nemyslím si. Jen si nemysli, nebude to příliš příjemný rozhovor. Stále na mě myslíš. Copak nemáš nic jiného, na co bys mohl myslet?“ HA, s. 69.

⁷⁵ ...okolo třiceti let, stále ještě mladý muž, atletický, se světlými vlasy, česanými na pěšinku. HA, s. 39.

Po patnácti letech se na prahu jeho domu objevuje malý chlapec Pedrito. Genoveva i kněz, který je již dlouhá léta přítelem rodiny, prosí Pancha, zda by se mohl podílet na výchově Pedra. Pancho nejprve nechápe, ale pak se dozví, že tento chlapec je synem jeho bývalého pomocníka. Pancho nevidí důvod, proč by měl hoch žít v jeho domě, ale po několika dnech podlehne přemlouvání služebné i kněze.

Pedro je zde vykreslen jako postava-definice. Autor chlapce popisuje pomocí přímé charakteristiky.

*"Era un niño frágil, de ojos castaños, un poco demasiado delgado, quizá, para su edad....."*⁷⁶

Po několika dnech za Panchem přichází Pedrův otec se svou ženou. Žádá Pancha, zda by jeho syna mohl vychovat. Tvrdí mu, že on je jediný, který chlapci může poskytnout vhodné prostředí pro vzdělávání. Pancho se zdráhá, ačkoliv vnitřně je již přesvědčen, že se o Pedra postará. Váhá však, jestli prostředí jeho domova je pro chlapce vhodné. Vzpomene si přitom na své dětství, na hodiny samoty, na nedostatek přátel.

"'Pero ¿por qué aquí? ¿por qué conmigo?'"

*"'Porque usted es famoso, aunque sólo sea por eso. Porque tiene clase. Por eso ¿le parece a usted poco?'"*⁷⁷

Nakonec Pancho prosbě vyhoví. S příchodem chlapce se vše změní. Celý dům jako by ožil. Ze staré a rezervované Genovevy je zase příjemná žena, taková jakou si ji Pancho pamatoval ze svého dětství. Pancho se cítí konečně šťastný. Láska, kterou pocítil před mnoha lety k otci chlapce, je vyměněna za lásku učitelskou. Poprvé ve svém životě cítí, že je za někoho zodpovědný a nechce chlapce zklamat. Dá se říct, že chvíle strávené po boku chlapce, patří k nejkrásnějším v jeho životě.

⁷⁶ Jednalo se o křehkého chlapce, který měl hnědé oči, na svůj věk byl příliš hubený..... HA, s. 77.

⁷⁷ „Ale proč tady? Proč se mnou?“

„Protože Vy jste slavný, i kdyby to mělo být jen kvůli tomu. Protože máte úroveň. Proto. To se Vám snad zdá málo?“ HA, s. 85.

*"Entre Geneveva y yo hemos recogido y arreglado la casa. Al menos, las habitaciones que usamos todos los días. Sin decirlo, los dos sabemos a qué se deben estas novedades. La presencia de Pedro entre nosotros como un talismán.."*⁷⁸

Tato idylka končí v momentě, kdy se Pancho dozvídá pravý důvod chlapcova pobytu. Jeho otec nikdy nezapomněl na to, jak ho vyhodili a cítil to jako křivdu. Možná už v té době se mu v hlavě zrodil plán, jak se pomstít. Po celá léta pozoroval život rodiny zpovzdálí a v pravý čas poslal do domu Pedra. Věděl, že si ho Pancho zamiluje. Dorazí za Panchem a žádá ho, aby vydal některou ze svých knih. Ten si uvědomuje, že ho zradili lidé, kterým věřil. Na této zradě se totiž podílel i kněz. Matías mu radí, ať smlouvu o vydání nepodepisuje. Ze strachu, že si odvedou Pedra, na nátlak přistupuje a rozhodne se, že vydá jednu z matčiných knih.

*"Si se negaba a firmar aquel contrato ¿qué ocurriría? ¿Se llevarían a Pedro? La idea de quedarse solo le atemorizó esta madrugada por primera vez en su vida. Y no firmar aquel desatinado contrato era, a la larga o a la corta, quedarse solo para siempre."*⁷⁹

Další věc, kterou po něm jeho bývalý přítel žádá je, aby Pedra jmenoval svým jediným dědicem. Pancho se cítí zklamaný, jedině, co ho utěšuje, je, že Pedro o záměru svých rodičů nevěděl. Zlomený se rozhodne slíbit cokoliv, co po něm chtějí. Ještě téhož večera sepíše poslední vůli.

"...voy a hacer testamento en favor de Pedrito. Creo que lo resume todo. No creo que me quede ya mucho de vida' "

*"Sería muy de agradecer que tuviera usted en cuenta el niño. Mi mujer y yo, desgraciadamente, andamos muy escasos, hoy en día el dinero se va solo. "*⁸⁰

⁷⁸ „Já a Geneveva jsme upravili a uklidili dům. Aspoň pokoje, které používáme každý den. Aníž bychom si to řekli, oba jsme věděli, čemu vděčíme za tuto změnu – přítomnosti Pedra jako našeho talismána.“ HA, s. 96.

⁷⁹ Pokud by odmítl podepsat tu smlouvu, co by se stalo? Odvedli by si Pedra? Poprvé v životě ho toho rána vyděšila myšlenka, že by mohl zůstat sám. Nepodepsat tu nerozumnou smlouvu by znamenalo zůstat dříve či později sám navždy. HA, s. 111.

⁸⁰ „... napíšu závěť ve prospěch Pedra. Myslím že tím to můžeme uzavřít. Nemyslím si, že budu ještě dlouho žít.“

3.3 Los delitos insignificantes

Román, který je kladně oceňován literárními kritiky, začíná dialogem dvou hlavních hrdinů. Mladík, který se právě prochází po rušné ulici, se anglicky zeptá na čas staršího muže, Ortegy. Tento postarší muž ho zvláštním způsobem přitahuje. Stejně tak lehce, jak jejich konverzace začala, také pokračuje.

Jméno mladíka, César Quirós, dokresluje jeho charakter. Dává tušit, že půjde o člověka dominantního, který bude chtít ovládat své okolí. Člověka tvrdého, krutého a neústupného. Jeho jméno je „mluvící“, výstižně přibližuje osobnost protagonisty.

César je nádherný muž, kterému je něco kolem dvaceti let. Pombo využívá přímé charakteristiky a soustřeďuje se především na jeho výrazné oči.

"Los bellos ojos mediterráneos de Quirós brillaban negros, amables, como en una foto de una guía turística."⁸¹

Vzájemné sympatie přerostou na straně Césara ve zvědavost a žádá o další setkání s Ortegou. Zdá se, jako by byl zmaten svými pocity. Vždy si myslel, že ho přitahují pouze ženy, ale je mu jasné, že Ortega je jiný. Možná proto, že je zaskočen nenadálou situací, možná proto, že potřebuje více času na pochopení celého problému, rozhodne se Ortegovi lhát. Rychle ho opouští s omluvou, že má schůzku se svou přítelkyní.

"Una mentira impulsiva que parecía pertenecer a la urdimbre de todo aquel diálogo como una simple pieza justa de un redondo conjunto viviente. Una mentira que, al ser parte de la verdad que transcurría al fondo. Había que seguir a toda costa."⁸²

„Byl bych vám vděčný, kdybyste nezapomněl na to dítě. Žena a já bohužel s penězi moc nevycházíme a v dnešní době jsou peníze všechno.“ HA, s. 134.

⁸¹ Quirósovy nádherné černé středozemní oči vyznačovaly přívětivost, jak tomu bývá na fotkách turistického průvodce. Budeme čerpat ze španělského originálu – Pombo, Á.: *Los delitos insignificantes*, Editorial Anagrama, Barcelona, 2002, s.5. Nadále budeme pro citace z tohoto díla používat zkratky LDI.

⁸² Byla to impulzivní lež, která jako by byla přirozenou součástí celého dialogu. Lež, která měla svůj základ v pravdě. Bylo třeba ji za každou cenu následovat. LDI, s. 9.

Možná již v tento okamžik si oba uvědomili, že jejich setkání není jen náhodné, ale že může ovlivnit celý jejich další život. Život zkrachovalého spisovatele s padesátkou na krku, tíhnoucího k samotě, a život krásného mladíka, který ještě nikdy nepoznal samotu a jehož bytí bylo až do této chvíle perfektní. K druhému setkání možná nemělo nikdy dojít, protože oba byli tak moc odlišní, ale Pombo tuto skutečnost ospravedlňuje slovy:

"El verano en Madrid siempre es muy largo. La vida humana siempre corta. Y así empezará todo".⁸³

César je v tomto románu vyličen jako postava – definice, u které vnímáme charakteristiku přímou i nepřímou. Prostředí, ve kterém se pohybuje, nám ještě více pomáhá pochopit jeho charakter. Césarův otec zemřel a dá se říct, že od tohoto momentu je obklopen pouze ženským světem. Bydlí se svou matkou. Jejich vztah není v knize nijak popsán, a tak se můžeme pouze domnívat, že jde o vztah dvou lidí, kteří žijí spolu, ale každý je vlastně sám. Doña Teresa nechává Quiróse žít v domě, aniž by finančně přispíval. Dny tráví telefonováním se svou nejlepší kamarádkou. Doña Teresa potřebuje především posluchače. Když je Quirós v její blízkosti, snaží se na něj mluvit, ale nesnaží se mu naslouchat. To je možná původ pozdějšího chování Quiróse ke svému okolí. Doma není pánem, ale on by si tak moc přál být dominantní.

*"Quirós no dijo nada. Desde niño se había acostumbrado a que su madre hablara y hablara sin atender a las respuestas."*⁸⁴

Další osudovou ženou Quiróse je jeho přítelkyně Cristina. Tu pojí s Césarem zvláštní vztah. Občas se sejdou, César plní roli přítele, a z každé schůzky si odnáší finance, které mu mají zajistit pohodlný život. Proč je Cristina spokojena s tímto druhem vztahu, není řečeno. To, že Quirós přijímá její dary bez výčitek, nám zde dovoluje nahlédnout trochu více do jeho povahy.

Jak sám sebe Quirós charakterizuje, vždy si vyhledával o něco starší ženy. Zdá se, že se je vždy snažil ovládnout. Vyhovovalo mu, že v něm vidí něco úžasného.

⁸³ Léto v Madridu je vždy velice dlouhé. Lidský život je vždy krátký. A tím to vše začalo. LDI, s. 12.

⁸⁴ Quirós neřekl nic. Už od malička si zvykl na to, že jeho matka mluvila a mluvila, aniž by dbala na odpovědi. LDI, s. 14

Přítahovalo ho, když byly finančně zajištěné a mohly mu tak poskytnout bezstarostný život. Co se týká mužů, fascinovali ho muži, kteří byli mnohem starší, bylo na nich patrné jejich postavení a hlavně jej obdivovali. Učarovala jim jeho krása, mládí, sebevědomí a snad i bohémský život. Možná právě díky tomu si vybral Ortegu. Od prvního dne na něj nemohl zapomenout. Měl v sobě něco, co mu dodávalo pocit, který tolik potřeboval. Cítil, že ho zase někdo chce, že mu chce naslouchat a trávit s ním volný čas:

*"A Quirós le gustaban las mujeres jóvenes (algo mayores que él, como Cristina), pero en cambio detestaba a los muchachos de su edad. Las muchas cosas que por razones obvias tenía en común con ellos era lo que más le repelía."*⁸⁵

Quirós navzdory své situaci je mladík velice sebevědomý. Autor nám poskytuje podrobný popis jeho vzhledu, především tváře. Snad se tak snaží ospravedlnit jeho chování. Jde o mladíka v nejlepších letech, který svou krásou okouzluje mnohé slečny a teď i staršího muže.

*"...unos ojos negros, una mandíbula cuadrada, escrupulosamente afeitada, una nariz griega, la frente ancha, el abundante pelo negro, como una suave crin. Un chico guapo, no un niñato. Un aire adulto. Los labios no muy gruesos, no muy finos..."*⁸⁶

Až do této chvíle nemáme o spisovateli Gonzalu Ortegovi mnoho informací. Jméno, které mu autor dal, je jménem všedním a tak na rozdíl od druhého hrdiny, nevíme, co máme od tohoto muže očekávat. Autor nám neposkytl podrobnou přímou charakteristiku, a tak je ponecháno na fantazii čtenáře, aby si postavu "stvořil". Na druhou stranu je zde velké množství charakteristiky nepřímé, plynoucí z jednání Quiróse v různých situacích. Často je nám předkládán jeho vnitřní svět. Na základě toho vzniká obraz osamělého muže, který se smířil s koncem své kariéry. Touží po klidu, rád chodí do ulic a pozoruje dění kolem sebe, ale také je rád, když mu jeho svět nikdo

⁸⁵ Quiróse přitahovaly mladé ženy (jen o trochu starší, než byl on sám - jako byla Cristina). Naopak nesháněl mladíky stejného věku. Věci, které měl s nimi společné, bylo to, co ho na nich nejvíce odpuzovalo. LDI, s. 18.

⁸⁶ ...černé oči, hranatá brada, dokonale oholená, řecký nos, široké čelo, bohaté černé vlasy, které vypadaly jako jemná hřívá. Byl krásným mužem, žádným dítětem, celý zahalen dospělou atmosférou. Jeho rty nebyly ani příliš silné, ani příliš jemné... LDI, s. 29.

nenarušuje. Gonzalo Ortega je v tomto románu vylíčen jako postava–hypotéza. Álvaro Pombo se rozhodl Ortegu oprostít od podrobného popisu. Jeho charakter je vysvětlen pouze částečně, pokud si chceme tohoto hrdinu představit, musíme vycházet z jeho chování v konkrétních situacích. Čtenář je nucen nebýt pouze pasivním příjemcem, ale aktivně se podílet, zapojit svou fantazii a vytvořit si obraz tohoto muže.

Vstup Césara do Ortegovy života, znamenal převrácení jeho niterního světa naruby. Jejich setkání bylo pro Gonzala jakýmsi novým začátkem.

"Era, pensaba Ortega, como una bebida refinada, fría, intoxicante, cuyo gusto peculiar, no del todo familiar, como el de un aguardiente de un país extranjero, encubre el hielo, sobre todo al principio."⁸⁷

Další indicií, kterou se o Ortegovy dozvídáme, je období, ve kterém jeho samotářství vzniklo. Od doby, kdy přestal psát knihy, uzavřel se do sebe a trpěl pocitem méněcennosti. Ačkoliv má za sebou kariéru spisovatele a sedí před ním líný muž, který dokáže utrácet jen peníze ostatních, je to právě Ortega, který sám sebe pokládá za ztroskotance. Možná je toto důvod, proč s takovou radostí přivítá vstup nového člověka do svého života. Snad si myslí, že mu pomůže najít nové nápady, a tím možná opět najít sám sebe.

Na kolena ho sráží nejen jeho pracovní neúspěch, ale také jeho stáří. Uvědomuje si, že je na konci své cesty. Obdivuje Césarovo mládí, ospravedlňuje jeho chování a zapomíná na svou vlastní důstojnost. Toto je přesně to, co César potřebuje. Člověka, který ho bude bezmezně obdivovat a díky svým nedostatkům přehlédne Quirósovy chyby.

"A tu edad está justificado. Hablar de uno mismo a tu edad es necesario, es ...es en realidad una búsqueda de uno mismo. Lo malo es a mi edad. A mi edad ya no hay nada nuevo que buscar, nada nuevo que encontrar. Ya no hay islas desiertas. Es sencillamente autocomplacencia. Debería uno callarse..."⁸⁸

⁸⁷ Byl, jak si pomyslel Ortega, jako rafinovaný nápoj - chladný, otravný, jehož osobitá chuť, v žádném případě důvěrně známá, jako bývá například chuť pálenky z nějaké cizí země, pokrytá ledem, především na počátku.LDI, s. 20

⁸⁸ Ve tvém věku je to oprávněné. Mluvit o sobě samém je nutné, je to vlastně hledání sebe samotného. Špatné je to v mém věku. V mém věku, už není co hledat, ani co nalézat. Neexistují již opuštěné ostrovy. Jde jednoduše o sebeuspokojení. A tehdy by měl člověk raději zmlknout.....LDI, s. 23.

César jako by nevěděl, co má se svým životem udělat. Touží čím dál tím více po Cristině, ale to jen proto, že ta o něj už ztratila zájem. César ztratil svou převahu a to ho trápí. Čím má Ortega mladíka blíže, tím více mu dokazuje, jak moc je na něm závislý. César neumí zacházet se svým vlastním neštěstím, vybírá si chudáka Ortegu, na kterém si vylévá zlost. Ve stejnou chvíli se vysmívá jeho orientaci, ale okamžitě chce cítit jeho blízkost. Nastrádaná léta samoty doženou Ortegu k pláči. Nejedná se však o výraz slabosti, spíše se u něho začínají dostavovat pocity zklamání.

Je jasné, že životy obou mužů se neměly nikdy spojit. Ortega je zlomen mnohem více, než byl na začátku, a jediné, po čem touží, je mít zpět svou svobodu. Quirós se dostal do světa, o kterém neví, jaká pravidla v něm fungují. Matka ho doma nechce, Cristina ho odmítá a Ortega z něj má strach. Během několika dní velmi zestárl a přestal o sebe pečovat. Stejně jako lidé, kteří nevědí, co si mají se svým životem počít.

"Quirós tenía mal aspecto. Sin afeitarse. El pelo pegajoso. O quizá resultaba atractivo de otro modo. La noche cambia todas las figuras."⁸⁹

Během posledního konfliktu César na Ortegu zaútočí a to ho velice vzruší. Čím dál více si uvědomuje, že to, co opravdu potřebuje ve svém životě, je převaha. Ortegu však tento moment natolik vyděsí, že dá Quirósovi veškeré své úspory. Při prvním setkání doufal, že mu tento zajímavý mladík poskytne dostatek námětů pro jeho další díla, teď si však přeje, aby mohl co nejdříve zapomenout na den, kdy záhadného mladíka poznal.

Autor románu se rozhodl Césara Quiróse i Gonzala Ortegu vylíčit jako postavy dynamické. Od prvních stránek jsme vystaveni proměnlivosti jejich charakteru. Ortega muž samotářský je natolik okouzlen mladíkem, že je rozhodnut se mu obětovat. Prochází fází zamilovanosti, štěstí, zesměšňování a totálního zatracení. Nakonec se opět uchýlí k samotářství. César prochází stadiem zmatenosti ze svého života, nespokojenosti se vším co je mu předkládáno a končí zoufalstvím, které si vybíjí na lidech, kteří ho milují. Álvaro Pombo nám oba muže předložil jako objekty, neospravedlňuje jejich chování, zachovává si odstup a nechává pouze na čtenáři, aby si k těmto mužům vytvořil vlastní postoj.

⁸⁹ Quirós nevypadal dobře. Měl mastné vlasy. Možná že byl atraktivní, ale tak nějak jinak. Noc mění všechny osoby.LDI, s. 181.

Dílo *Los delitos insignificantes* je příběhem o hledání lásky, klidu, ale také příběhem plným bolesti a utrpení. Zatímco Ortega je člověk toužící po blízkosti milovaného člověka, César si touží hrát s lidskými city. Bolest druhých ho nejen těší, ale také vzrušuje. Jde o další dílo, ve kterém se Pombo snaží demonstrovat na hlavních postavách odlišné přístupy k druhým lidem, rodičům, příbuzným, známým i těm skutečně nejbližším.

3.4 El metro de platino iridiado

Tento román z roku 1990 získal Cenu kritiky a potvrdil tak, že Álvaro Pombo, patří k nejnadanějším spisovatelům Španělska. Dílo nemá pouze jednoho hlavního hrdinu, jedná se o příběh několika lidí, jejichž životy se navzájem ovlivňují.

Do děje jsme vtaženi svatbou Martína a Marie, páru, který byl sebou okouzlen na první pohled. Zároveň si však s sebou do společného života nesou mnoho nevyřešených problémů, které se po zbytek jejich soužití budou objevovat jako noční můry.

Martín je profesorem filosofie a příležitostným spisovatelem. Jeho knihy nemají moc velký úspěch, a tak i finance plynoucí z tohoto koníčku jsou spíše zanedbatelné. Má však to nejdůležitější, podporu milující ženy, která by byla ochotna udělat cokoli, aby se její muž nemusel svého koníčka nikdy vzdát.

Ostatními je Martín přijímám spíše s rozpaky. Na rozdíl od své ženy nepochází z bohaté rodiny. Na okolí, možná díky své profesi, působí spíše nudně. V Mariině bratrovi vyvolává směs obdivu, lásky, ale i opovržení. A nejlepší kamarádka nevěsty, Virginie, ho nemá ráda. Nepřijde jí nijak zajímavý a navíc má pocit, že jí krade jejího nejbližšího člověka. Na počátku je tento pocit vzájemný, ani Martín nepovažuje Virginii za okouzující mladou slečnu. Virginia nám v knize poskytuje přímou charakteristiku Martína.

*" 'Cuando le conozcas ya verás cuánto te gusta. Parece algo mayor. Un chico muy moreno, muy alto, muy delgado, con los rasgos firmes, como una talla de madera... .' "*⁹⁰

*"'El pelo fuerte y negro, algo ondulado, peinado a raya. Martín era cinco años mayor que María.' "*⁹¹

⁹⁰ „Až ho poznáš, sama uvidíš, jak se ti bude líbit. Působí starším dojmem. Je tmavý, velmi vysoký a hubený, s pevnými rysy, jako dřevěná soška.“ Budeme čerpat ze španělského originálu – Pombo, Á.: *El metro de platino iridiado*, Editorial Anagrama, Barcelona, 1993, s.17. Nadále budeme pro citace z tohoto díla používat zkratky MPI.

⁹¹ Měl silné tmavé vlasy, trochu zvlhčené, česané na pěšinku. Martín byl o pět let starší než María. MPI, s. 43.

Na počátku příběhu máme ze soužití Martina s Marií pocit, že ho nic nemůže ohrozit. Dva lidé s odlišným sociálním zázemím jsou si jisti, že našli svého vysněného partnera. Již v této chvíli dokážeme odhadnout Mariin charakter. Byla vždy obklopena bohatstvím, ale její partner měl vždy do "kapsy hluboko" a navíc se zabývá činnostmi, které nikdy nemohou jeho rodinu dostatečně finančně zajistit. María mu však nikdy nic z toho nevyčítá. V její rodině se o chudobě Martina nesmí mluvit a její přítelkyně o něm musí hovořit pouze s úctou. Není divu, že Martín svou nastávající bezmezně miluje a svou lásku jí dokazuje, kdykoliv jen může.

*" ' Si tú fueras mi hermana, no te dejaría caparte con este que lo es. Lo digo en serio. Te quiero como no he querido a nadie nunca. Guapita mía, te deseo y te quiero todo el rato. Sin parar. No paro de quererte. ¿No lo ves tú misma? ¡Claro que lo ves, está a la vista! Nunca he querido a nadie – a nadie -. Sólo a ti. ¡Me sorprendió tantísimo quererte! Jamás había pensado que iba a querer a nadie así.' "*⁹²

Další důležitou postavou příběhu je Virginia, nejlepší kamarádka Marie. Tato dívka je velice nezávislá, má ráda život a děsí ji závazky. Je spokojena se svým dosavadním bytím, avšak svatba Marie ji donutí znovu se nad sebou zamyslet. Najednou má pocit, že zůstává na světě sama. Navíc všechny její kamarádky jsou už vdané a jí se najednou přestává líbit, že vede zcela odlišný způsob života.

*" " Dices que te entiendo y no es verdad: no te entiendo, no entiendo cómo puedes brillar tanto, resplandecer tanto ahora mismo sin motivo, brillar inútilmente, porque te has enamorado de un hombre que todavía es un chico y no sabemos por dónde va a tirar, ni si después habrá o no habrá manera de arreglarlo, ni si te va a querer como le vas a querer tú toda la vida..' "*⁹³

⁹² „Kdybys byla mou sestrou, nenechal bych tě vzít si někoho takového. To myslím vážně. Miluji tě tak, jak jsem nikdy nikoho nemiloval. Krásko moje, toužím po tobě a miluji tě celou dobu. Bez přestávky. Nepřestávám tě milovat. Ty to nevidíš? Samozřejmě, že to vidíš, je to tak zřejmé! Nikdy jsem nikoho nemiloval. Jen tebe. Překvapilo mě, jak moc tě chci. Nikdy jsem si nemyslel, že někoho budu takhle milovat. MPI, s. 33.

⁹³ Tvrdíš, že ti rozumím, ale to není pravda. Nerozumím ti, nerozumím, jak můžeš tak zářit, radovat se bezdůvodně, být zbytečně nadšená, protože ses zamilovala do muže, který je stále ještě dítětem a nevíme, kam se jednou dostane, ani jestli bude, či nebude způsob to napravit, ani jestli tě bude chtít tak, jak ho ty budeš milovat po celý život. MPI, s. 21.

Virginie se ve společnosti Marie cítí odlišná. Uvědomuje si, že nehledá žádný pevný vztah. Nejvíce ji baví, když si může s muži hrát. Čím více ji obdivují, tím více jim dává naděje, a pak v momentě, kdy je to nejvíc zraní; opustí je a znovu se raduje ze své svobody.

Marie porodí Martínovi syna Martínína. Martín začíná být úspěšným spisovatelem. Vše se zdá být dokonalé. Marie stále svého muže obdivuje, ten však čím dál tím více vyhledává samotu. Nechce brát Marii na setkání spisovatelů, protože chce působit nezávisle. Uvědomuje si, že ačkoliv mu v manželství vůbec nic nechybí, necítí se šťastný. Stále více utíká do svého pokoje, k psacímu stroji. Když píše, vyžaduje samotu. Marie začíná mít pocit, že je jeho psaní rozděluje.

Virginia brzy překvapí všechny své přátelé, když se narychlo vdá za argentinského obchodníka Waitzenbeckera. Od prvního momentu je jisté, že nejde o lásku, či vášeň. Virginia jen nechce být sama. Martín, který nikdy neměl Virginii rád, se tomuto kroku vysmívá, zvláště když jejího manžela pozná. Na první pohled je zřejmé, že tyto dva nemají vůbec nic společného.

María je však Waitzenbeckerem okouzlena, protože má stejné záliby jako ona. Na rozdíl od jejího manžela jí naslouchá a dává jí pocit důležitosti. Tento obchodník je Marii také okouzlen a snaží se trávit volné chvíle v její společnosti.

"Realmente Waitzenbecker disfrutó mucho los dos días: María estaba guapa, muy guapa, pero no llamativa ni vistosa: lo contrario de Virginia: lo contrario que yo."

"¡Qué gran mujer! ¡Qué desperdicio de feminidad, cordialidad, casada con una pelma!"⁹⁴

Další nepřehlédnutelnou postavou románu je Mariin bratr Gonzalo. Gonzalo je gay, ačkoliv se o tom nikdy nemluví. Krátce po svatbě Marie se odstěhoval do Londýna se svým přítelem Vélezem. Jeho přesun do Londýna byl spíše útěk před sebou samým. Gonzalo velmi miloval svou sestru, byla jeho nejbližším člověkem, osobou, která mu vždy pomohla, když se necítil dobře. Avšak když domů přivedla svého muže, uvědomil

⁹⁴ Ve skutečnosti si Waitzenbecker tyto dva dny velmi užíval, Marie byla krásná, velice krásná, ale ne nápadná ani vyzývavá, pravý opak Virginie, pravý opak mně samého. Jaká skvělá žena! Být vdaná za takového hlupáka je mrhání její ženskosti a srdečnosti! MPI, s. 204.

si, že musí pryč. Ačkoliv navenek se zdálo, že Martín a Gonzalo se nesnášejí, Gonzalo svého švagra velmi obdivoval a díky jeho kráse ho brzy začal i milovat.

Marie dostala nabídku od své matky, aby se všichni přestěhovali do jejího velkého domu. Všichni to přivítali s nadšením. Především malý Martín, kterému nikdo neřekne jinak než Pelé, neboť tráví dny hraním fotbalu na babiččině zahradě. Martínovi je celkem jedno, kde bude bydlet. Pro něj je nejdůležitější, aby měl svou místnost, kde bude psát knihy. Navíc se domů vrací Gonzalo, který je na první pohled okouzlen malým Pelém, jenž jako by podědil to nejlepší z Martina i Marie. Situace v domě je napjatá. Ochladl vztah Maríi a Martina, ale zdá se, že otcem opovrhne i malý Pelé. Gonzalo ho v tomto citu podporuje. Zřejmě se takto chce pomstít za opovržení, které mu po celou dobu projevovat Martín.

"...Pelé detestaba tales reuniones, un hecho que sólo servía para poner de manifiesto el otro, aún más profundo, de la aversión que sentía por su padre. Era una desconfianza que era o estaba a punto de convertirse en aversión, en la medida en que durante el último año y medio Pelé se había visto obligado no sólo a evitar pasivamente a su padre, como durante la niñez, sino pretender, con actos positivos, que le entendía y le estimaba."⁹⁵

Situace v domě se ještě zhorší, když i Virginie prožívá krizi v manželství a Marie jí nabídne, aby žila s nimi. Do této chvíle byl vztah Martina a Virginie plný nenávisti, ale to se brzy mění. Virginie se nikdy nemusela starat o rodinu a veškerý svůj čas věnovala péči o sebe. Martín ji začne porovnávat se svou ženou. Ta to s péčí o sebe nepřeháněla, nejdůležitější pro ni bylo, aby se líbila Martínovi a aby doma vytvářela příjemnou atmosféru. Virginie a Martín se začínají sblížovat. Pokoušejí se trávit každou volnou chvíli společně. Téměř všichni v domě již vědí o jejich románu, jen María ne. Milenci však přestávají být opatrní, a tak i María je brzy konfrontována s jejich láskou.

"Les vio besarse en la terraza. Los dos se hablaban en voz baja. Los dos se miraron a los ojos, los dos permanecieron un instante sentados sin mirarse, mirando al cielo aún levemente rosa y blanquecino, los dos se pusieron de pie

⁹⁵ Pelé nenáviděl tato setkání, události, které sloužily pouze k tomu, že si mnohem jasněji a hlouběji uvědomoval odpor, který cítil ke svému otci. Šlo o nedůvěru, která byla připravena proměnit se v odpor. Během posledního roku a půl Pelé cítil potřebu se svému otci vyhýbat (stejně jako v dětství), ale zároveň předstírat pozitivními skutky, že mu rozumí a obdivuje ho. MPI, s. 258.

*más o menos a la vez y dieron una vueltecilla pensativa cada cual, alrededor de las sillas y las mesas hasta reunirse y, sin querer, cogerse de las manos."*⁹⁶

Martín touží po Virginii víc a víc. Představuje si její tělo, její parfém. Zároveň se však cítí vinen pokaždé, když uléhá vedle Marie. Jeho chování vůči ní se však nemění. Stále se snaží dělat stejné věci, jaké dělal předtím, než se zamiloval do její nejlepší kamarádky. Marie mu vždy naslouchala a ráda se s ním bavila o jeho nových knihách, proto se Martín rozhodne přiznat ke své nevěře velmi netradičně. Vypráví Marii obsah své nové knihy, kde se spokojený muž zamiluje do kamarádky své ženy. V ten moment si uvědomujeme, jak je Marie silná. Nedá na sobě vůbec nic znát, pouze Martínovi naznačí, že tu ženu lituje.

" 'Es un hombre casado y hasta la fecha había sido siempre fiel a su mujer. ¿Crees tú, María, que la infidelidad es posible? ¿Cómo crees tú que tendría que ser una conciencia, una conciencia real, para poder ser infiel?'

'Tendría que ser un ser inquieto', respondió María. Y añadió de inmediato: 'Un ser que no está seguro de su ser. '

*'Exacto. Ese es el caso de mi protagonista. '*⁹⁷

Marie snáší milostnou avantýru svého muže, protože stále doufá, že brzy skončí. Zatímco milenecký vztah Virginie s Martínem se stává téměř věcí veřejnou, nikdo si nevšímá dalšího vztahu, který se začíná rodit pod střechou Mariina domu.

Gonzalo je čím dál víc posedlý Pelém. Ten si je jeho náklonnosti vědom a není mu nijak příjemná. S nástupem do školy již nemusí hledat výmluvy, proč se se svým strýcem nemůže vídat tak často. Gonzalo je stále více ovládán žárlivostí a vztekem. Jednoho dne již neovládne svůj vztek a začne na Pelého křičet. Celá rodina se po něm ožene, pouze Marie se snaží jeho chování pochopit.

⁹⁶ Viděla je líbat se na terase. Mluvili spolu potichu. Dívali se do očí, seděli a dívali se na oblohu, lehce narůžovělou a bělavou, téměř ve stejný okamžik se postavili, zamyšleně obešli stůl se židlemi, a když se opět setkali, aniž by chtěli, chytli se za ruce. MPI, s. 295.

⁹⁷ „Jde o ženatého muže a až do osudného dne byl vždy věrný své ženě. Myslíš si, Marie, že je nevěra možná? Jaký myslíš, že by měl být důvod k nevěře?“

„Mělo by se jednat o nespokojeného člověka“, odpověděla María. A okamžitě dodala, „člověka, který si není sám sebou jistý.“

„Přesně. To je případ mého hrdiny.“ MPI, s.306.

*" ¡Qué partida ni qué mierda, llevo toda la tarde queriendo hablar contigo, quién coño te crees que eres, aquí sois todos mierda y os lo tenéis creído, tú, hipócrita, el primero, niño imbécil!" Martín se adelantó con paso decidido y se plantó frente a su cuñado mirándole a la cara. Todos estaban de pie ahora, incluso la abuela, que se había cogido de la mano de María. ¡Aquí el único mierda eres tú, majo. En esta casa no das gritos tú ni nadie y menos delante de tu madre y menos a mi hijo. A mi hijo no le voceas tú, te enteras!"*⁹⁸

Po této příhodě se Gonzalo stáhne. V domě se opět rozhostí zdánlivý klid. Gonzalo trpí pokaždé, když se Pelé vzdálí z domova, a s netrpělivostí ho vyhlíží. Je ponížen tím, jak na něj Martín křičel a nechce, aby nad ním cítil převahu. Zapojí Pelého do své pomsty a odhalí mu vztah jeho otce s Virginií. Pelé, který si pomalu hledal cestu zpět ke svému otci, je otřesen. Jeho matka je pro něj vším a nedokáže pochopit, jak jí může otec takto ubližovat.

*" ...Pelé hubiera querido echarse en los brazos de su madre y llorar y a decir que todavía era un crío y que no quería tener ya que enterarse de cómo viven los adultos."*⁹⁹

Gonzalo se rozhodne vyřešit situaci v domě. Možná je hlavním důvodem bolest, kterou tato aférka způsobila jeho milovanému synovci. Možná se bojí, že kdyby se to Marie dozvěděla, byla by otřesena. Gonzalo ještě neví, že Marie s touto smutnou realitou bojuje již několik dní. Dalším možným důvodem Gonzalova chování je pomsta. Stále si v sobě nese bolest z opovržení, které mu po celý život Martín projevuje, a teď má konečně možnost se mu pomstít. Rozhodne se promluvit s Virginií. Ta je však vůči jeho výčitkám imunní. Nehodlá se vzdát svého štěstí kvůli nějakému podivínovi.

⁹⁸ „Jaká partie, ani hovno! Celé odpoledne toužím po rozhovoru s Tebou, kdo si sakra myslíš, že jsi, tady jste všichni sračky a měli byste to vzít na vědomí, ty lháři jako první, imbecile!“ Martín vykročil rozhodným krokem, postavil se proti svému švagrovi a podíval se mu do tváře. Všichni byli na nohou, včetně babičky, která se chytila Marie za ruku. „Jediná sračka jsi tady ty, frajere. V tomto domě nebudeš řvát ty ani nikdo jiný a už vůbec před svou matkou, nebo mým synem. Na mého syna nebudeš křičet, rozumíš!“ MPI, s. 291.

⁹⁹ Pelé by si tolik přál schoulit se do náruče matky, kde by se mohl vyplakat a říct, že je stále ještě dítětem a že nechce vědět nic o tom, jak žijí dospělí. MPI, s. 348.

*"Lo que me acabas de decir, la verdad, no sé cómo tomarlo. No me voy a molestar en discutir contigo. Sólo te digo que estás hablando de lo que no entiendes, ni te importa y, además, que no lo entiendes. Cuando las cosas no se entienden lo mejor, ¿sabes?, es estarse calladito. Y lo que Martín y yo hacemos o dejemos de hacer tú no lo entiendes, eso lo primero, ni lo comprendes ni sabes de qué va."*¹⁰⁰

Gonzalo je zaskočen neomaleností této ženy. Promluva k Virginii nebyla ten večer jedinou, ke které se Gonzalo odvážil. Pelému se konečně podařilo najít si na svého strýce čas, a tak oba mohou probrat to, co jim už dlouho leží na srdci. Gonzalo se Pelému přizná, že ho miluje. Ten neví, jak má reagovat. Vidí ve svém strýci chudáka, který je stále sám, zároveň je pro něj v domě největší oporou. Společně ukrývají tajemství aféry otce před Marií a společně nenávidí Martina za jeho krutost. I když Pelé není schopen žádného velkého gesta, Gonzalo má pocit, že se věci začínají zlepšovat.

Marie však již není déle ochotna snášet milostnou aféru svého muže. Nedělá žádné scény, vše se rozhodne vyřešit na úrovni jako pravá dáma. Vezme si Virginii stranou a doporučí jí, aby se s Martinem sbalili a odešli. Je přesvědčena, že pokud se tolik milují, nebude pro ně problém začít spolu někde jinde. Virginie, která si naivně myslela, že její vztah zůstane navždy tajemstvím, je Mariinou reakcí zaskočena. Uvědomuje si, že to byla ona, kdo jí poskytl pomoc, když to nejvíce potřebovala, a ona ji za to připravila o manžela. K jejímu životu vždy patřila Marie a teď by o ni měla přijít. Je ochotna přistoupit na cokoli, jen aby svou nejlepší kamarádku neztratila. Marie znovu čtenáři ukáže svou dobrosrdečnost, ale hlavně sílu. Je ochotna na vše zapomenout, pokud jí Virginie vrátí manžela.

"No hace falta sentarse. Vas a subir a tu cuarto y vas a hacer tus maletas y vas a irte de esta casa. Y vas a decir a Martín que se vaya contigo. Lo vuestro vais a ponerlo en claro. Se acabó jugar al escondite. Si estáis enamorados os hacéis

¹⁰⁰ „Abych řekla pravdu, tak nevím, jak si mám vyložit to, co jsi mi právě řekl. Nebudu se obtěžovat s tebou o tom diskutovat. Pouze ti chci říct, že mluvíš o něčem, čemu nerozumíš, ani to není tvoje věc, ale hlavně to vůbec nechápeš. Když něčemu dobře nerozumíš, měl bys zůstat zticha. Za prvé, to co já a Martín děláme, nebo neděláme, v tom ty se nevyznáš, vůbec to nechápeš, nevíš, o co jde.“MPI, s.357.

*responsables de vuestro amor y os vais de aquí. Ahora mismo. Hazlo ahora mismo.*¹⁰¹

Martín není schopen pochopit změnu v chování své milenky. Jde však o člověka pohodlného, který jedině, co si nepřeje, je mít nějaké problémy. Ačkoliv po Virginii stále touží, po boku Marie je mu stále dobře. Atmosféra v domě již nebude nikdy stejná, ale všichni se o to alespoň snaží.

Změna nastává s příchodem bývalého přítele Gonzala. Tehdy začínají pro Marii dny plné radosti. Veléz je ohleduplný, vždy byl ochoten Marii naslouchat. Nový obyvatel domu je navíc velmi kladně přijat i Pelém. Nikdo si neuvědomuje, že to by mohlo být velkým problémem. Marie je ráda, že Pelé tráví s Velézem hodně času. V jejich očích jde o muže dobře vychovaného, který by mohl Pelého hodně naučit. Pelé, který byl celý život buď jen přehlížen otcem, nebo nezdravě obdivován svým strýcem, je pozorným mužským vzorem okouzlen. Gonzalo, který již několikrát předvedl svou výbušnost, nedokáže ani nyní své chování ovládat. V prudkém návalu vzteku zaútočí na Veléze, kterého se rozhodne bránit Pelé. Pelé spadne do vypuštěného bazénu a je okamžitě mrtev.

Marie, která byla do této chvíle nucena chovat se jako pravá dáma, je vystavena nové zkoušce. Nejen, že ztratila svého syna, navíc ji její muž obvinil, že je za vše zodpovědná. Tím, že se snažila svému bratrovi stále pomáhat, stala se v jeho očích spolupachatelem. Marie je již na pokraji svých sil a rozhodne se opustit svůj jediný domov, kde se snažila všem pomoci a kde ji všichni zradili.

Není však schopna žít dlouho bez lidí, které miluje. Po šesti týdnech se vrací domů. Všichni vědí, že nic už nebude jako dřív.

Marie nikdy nebyla popsána za pomoci přímé charakteristiky. Autor nám však poskytl velké množství charakteristiky nepřímé. Marie, kterou všichni považovali za naivní ženu v domácnosti, je ženou velice silnou, která je schopna důstojně řešit partnerovu nevěru i smrt svého syna.

Stejně jako biblická Marie je ženou čestnou a milující, ochotnou obětovat se pro svou rodinu. Pombova Marie, nositelka "mluvícího" jména, tuto ideu naplňuje.

¹⁰¹ „Není nutné, aby sis sedala. Půjdeš do svého pokoje, sbalíš si a opustíš tento dům. A řekneš Martínovi, aby šel s tebou. Ujasníte si tu vaši záležitost. Skončila hra na schovávanou. Pokud jste zamilovaní, budete zodpovídat za svou lásku a odejdete odsud. Ihned. Udělej to hned.“MPI, s. 364.

3.5 Contra natura

Také román *Contra natura* byl literárními kritiky označen za dílo, které nás nutí k hlubokému zamyšlení o našich životech.

Toto dílo se pro Pomba stalo velmi důležitým, neboť v něm vyjádřil, co si myslí o dnešním světě. *Contra natura* nám představuje několik hlavních hrdinů, kteří, ačkoliv žijí podobným způsobem života, jsou velice odlišní. Jde o jakýsi Pombův „manifest“, ve kterém zachycuje existenci několika druhů lásky, a přítomnost mnoho druhů homosexuality. Každá z jeho postav je nositelem jednoho druhu.

Kniha je příběhem známého nakladatele, který je v důchodu. Javier Salazar je jedním z lidí, kteří se celý život těšili na to, až budou konečně schovaní před celým světem. Cítí, že toho ve svém životě dokázal mnoho, a touží po odpočinku. Dny tráví vysedáváním na terase svého luxusního madridského bytu, rád pozoruje déšť. Salazar byl celý svůj život obklopen lidmi, avšak nepřinášelo mu to radost. Užíval si chvíle, kdy mohl zůstat někde o samotě pouze se svými myšlenkami.

*"Hasta entonces, durante casi toda su vida adulta, este hombre de interiores había vivido en oficinas, salas de reuniones, clubes, incluso selectas tertulias en hoteles de lujo de Barcelona o de Madrid o de Nueva York, pero rara vez se había quedado a pasar las tardes en casa, ni siquiera los fines de semana. Tenía, sin embargo, fama de hombre introvertido. Y lo era."*¹⁰²

Jednoho dne si Salazar vyrazí na procházku, na které potká mladíka, který se mu zalíbí. Pozve ho na skleničku. Ramón Durán, mladík pocházející z Malagy, se nezdráhá přes velký věkový rozdíl následovat Salazara do jeho bytu. Ačkoliv se Salazarovi Ramón líbí, první večer neskončí tak, jak by si představoval. Již od mládí se tento samotář vyhýbal situacím, ve kterých by se mohl dostat do úzkých. Toho večera Salazar selže jako muž, avšak Ramóna něčím přitahuje, a tak se již brzy objeví na prahu jeho dveří. Salazar a Ramón spolu začnou žít. Nedá se říct, že by se jednalo o lásku na první pohled, či že by tento vztah patřil mezi vášnivé.

¹⁰² Dosud žil tento uzavřený muž téměř celý dospělý život v kancelářích, obchodních sálech, klubech, na besedách v luxusních hotelech v Barceloně, Madridu či New Yorku. Jen málokdy strávil odpoledne ve svém bytě. Měl pověst introvertního muže. Tím také byl. Budeme čerpat ze španělského originálu – Pombo, Á.: *Contra natura*, Editorial Anagrama, Barcelona, 2005, s. 7. Nadále budeme pro citace z tohoto díla používat zkratky CN.

Byl to paradoxně Salazar, který se zdráhal dát vztahu s Ramónem šanci. Nevíme nic o Salazarově rodině, ale právě nedostatek zmínek o jakémkoliv kontaktu s rodiči nám pomáhá pochopit Salazarovo jednání. Odmalička byl zřejmě nucen spoléhat se jen na sebe, stal se z něj samostatný, arogantní a sebevědomý muž, který přijímal vztahy s ostatními muži jen jako jakési zpestření svého života. Snažil se vsugerovat si, že na lásku nevěří. Možná ale měl pouze strach ze zklamání.

*"A mi edad ya no se pueden proyectar parejas, relaciones o amistades. ¿Qué más quisiera yo? Sería un desahogo sentimental pavisoso, pero simpático, y yo ya no deseo ser simpático, ni deseo ser tratado con cariño, ni por ti ni por nadie. Yo soy el hombre que no quiere ser amado. No quise serlo nunca, y ahora menos todavía."*¹⁰³

Je s podivem, že Salazar, který si zakládal na osamělém životě, dovolil Ramónovi vstoupit do svého uzavřeného světa, do svého apartmánu.. Díky přímé charakteristice, která je zde podávána, víme, že Javier vždy patřil mezi atraktivní muže. Jeho známí ho obdivovali, ale také mu záviděli. Přátel nikdy moc neměl, protože jeho arogantní chování zranilo mnohé, kteří se k němu snažili přiblížit. Trávil hodně času o samotě, ačkoliv možná právě jeho vystupování a vzhled v lidech nechaly dojem, že tento muž žije zajímavým životem. On sám o sobě nemluvil, což mu přidávalo na atraktivitě.

*"Pero no parecía haber doblez en Salazar, ni otra vida secreta: sus conocidos sólo tenían la impresión de hallarse ante alguien fascinantemente reservado. La cuestión era que nadie del entorno de Salazar, ningún conocido, ningún tímido amante, estaba en condiciones de hacer preguntas o iniciar pesquidas."*¹⁰⁴

¹⁰³ V mém věku už se nemůže pomýšlet na partnerství, vztah či přátelství. Co víc bych chtěl? Šlo by o naivní citovou bezstarostnost, což by bylo sympatické, ale já už si nepřeju být sympatický, ani si nepřeju, abys o mě ty, nebo kdokoli jiný s láskou pečoval. Jsem mužem, který nechce být milován. Nikdy jsem to nechtěl a teď ještě méně. CN, s. 18.

¹⁰⁴ Nezdálo se, že by v životě Salazara byla nějaká faleš, ani že by žil tajným životem. Jeho známí měli pouze dojem, že se nacházejí před někým neuvěřitelně rezervovaným. Problémem bylo, že nikdo, kdo se nacházel v Salazarově okolí, žádný známý, žádný nesmělý milenec se neodvážil zeptat, či začít pátrat. CN, s. 20 – 21.

Proč Ramón setrvává v bytě Salazara není jasné. Možná je to pohodlné, protože Javier, ačkoliv není zrovna člověk přátelský, není ani lakomý. Ramón u něj žije zadarmo a to, co si vydělá, má pouze na svou útratu. Žít se Salazarem však není jednoduché. Jeho hlavním přáním je vynikat nad ostatními a dokazovat jim, jak ho potřebují. Mít nad nimi nadvládu. S Ramónem to není problém. Mladík ať už z lásky, či z pohodlnosti se Salazarovi nevzpírá. Vyjadřuje mu svůj obdiv, a ačkoliv nesouhlasí s jeho samotářským způsobem života, přizpůsobí se mu.

"No eres una buena persona. Eres desagradable. Desearías dominar a Ramón Durán. Tu deseo de dominarle es ahora mismo más fuerte que el deseo de amarle o de que él te ame. Y presientes su fragilidad, y ,cada vez que presientes que tu ser aumenta y que el suyo disminuye, te alegras." ¹⁰⁵

Salazar je rád středem všeho dění. A rád si s lidmi hraje. Jednoho dne pozve na návštěvu svého starého známého Paca Allendeho. Ramón je nadšen, že po tolika dnech, kdy nemohl Salazara přemluvit ani k vycházce, konečně pozná nového člověka. Zdá se, že Salazarovi jde jen o to vidět, jak budou jeho dva přátelé reagovat. Paco, jeho bývalý spolužák, který kdysi Salazara miloval, je velmi příjemný člověk a dobrý společník. Ramón je atraktivní mladý muž, toužící již dlouho po společnosti. Přestože lidé obvykle neseznamují lidi, které tak moc potřebují, ze strachu, aby o jednoho z nich nepřišli, Salazar se rozhodl pro pravý opak. Byla to pro něj výzva a hra s nejasnými pravidly. Celý večer se navíc choval tak nevychovaně, že Allendův způsob vystupování byl ještě mnohem příjemnější.

Paco Allende je mladíkem okouzlen, ale je to člověk, který má své hodnoty a respektuje city druhých. Nemůže na Ramóna zapomenout, ale nehodlá také podniknout nic, aby ho znovu viděl. Proto ho potěší, když se mu Ramón sám ozve. Stráví spolu příjemný den. Již v této chvíli je zřejmé, že Paco by se pro Ramóna mohl stát milujícím a obětavým partnerem. Do děje však vstupuje dávná Ramónova láska.

Učitel Juanjo Garnacho byl dávnou mladíkovou láskou. Již od prvního momentu, kdy se viděli, se do sebe bláznivě zamilovali. Tento vztah nekomplikoval pouze poměr učitel – žák, ale také Juanjova rodina. Juanjova žena Sonia se o záletech

¹⁰⁵ „Nejsi dobrý člověk. Jsi nepříjemný. Přál by sis ovládat Ramóna Durána. Tvé přání ovládat ho je právě teď silnější než touha milovat ho, nebo aby on miloval tebe. A jsi si vědom jeho křehkosti. Pokaždé, když si uvědomíš, že tvoje bytí zesiluje, jeho se oslabuje. A to tě těší.CN, s. 24.

svého muže nikdy nedozvěděla. Ačkoliv mezi trenérem a jeho žákem vzplanula obrovská láska, Juanjo se rozhodl zůstat se svou rodinou. Teď se však uchýlil do Madridu, aby od rodiny utekl. Cítil se unaven neustálým předstíráním. Věděl, že řici po tolika letech manželství, že ho žena přitahuje mnohem méně než kdejaký muž, by bylo těžké a pro okolí nepřijatelné. Možná by načerpal v Madridu novou energii a vrátil se zpět k ženě, avšak setkání s Ramónem se stalo osudovým. Uvědomil si, jak se cítil v dobách vztahu s tímto chlapcem. Připadal si jedinečný, pohledný a přitažlivý. Pro Soniu v posledních dnech představoval však jen velké zklamání. Po pocitu, který mu dodával jeho žák, se mu stýskalo, a to že ho potkal v Madridu, se stalo rozhodujícím pro příští dny.

"Juanjo Garnacho se vino a Madrid por cabezonería, por apartarse de Sonia, por no oírle."¹⁰⁶

Pro popis Juanja autor volí charakteristiku přímou a popisuje ho jako postavu-definici. Jedná se o trenéra středních let. Byl vždy vyhlášeným krasavcem. Mnoho žen i mužů podlehl na první pohled jeho šarmu. Díky práci, kterou vykonával, měl vypracované tělo. V tomto období ho Ramón poznal. Druhé setkání je o poznání rozpačitější. Juanjo se trochu změnil. Podepsala se na něm dlouhá léta, kdy bojoval se svou identitou. Noc co noc usínal vedle své ženy, ale potají myslel na chlapce, kterého kdysi poznal. Ve třídě se už necítil obdivován a svou práci už nebyl schopen vykonávat na sto procent. Jeho tělo už nebylo samý sval a větší zátěž mu dělala potíže. Ačkoliv byl stále okouzující, v Ramónovi vzbudil spíše soucit.

Ramón chce seznámit Juanja se Salazarem. Toho jeho nápad překvapí. Celou dobu si myslí, že se jeho milenec schází s Allendem. Překvapením se stává Salazarova ochota Juanja poznat. Čím více se Ramón schází se svým bývalým přítelem, tím více se do něj opět zamilovává. Neuvědomuje si, že seznámení s nevypočitatelným Salazarem může vše ovlivnit. Není schopen v lidech vidět zlo a neuvědomuje si, že Salazar netouží lidi milovat, ale vlastnit je a zraňovat.

Ramón se vydává navštívit svou matku. Po celou dobu pobytu rekapituluje svůj dosavadní život. Neví, proč by se měl vracet do Madridu. Žije s člověkem, kterého nemiluje. Soužití s ním není vůbec jednoduché. Dělá práci, která ho nenaplnuje. Ke

¹⁰⁶ Juanjo Garnacho odjel do Madridu z paličatosti, chtěl být vzdálen od Sonii, nechtěl ji ani slyšet.CN, s. 81.

studiu na univerzitě se nikdy nepřinutil. Stýká se svým bývalým přítelem, který je stále ženatý. Ramón není se svým pobytem v Madridu spokojen, avšak znovu nalezená láska, kterou cítí k Juanjovi, ho nutí vrátit se zpět. Salazar však využil chvíle, kdy se Ramón vzdálil a nabídl Juanjovi jeho pokoj. Chce tím dát najevo, že ví o jejich vztahu, zároveň se však nehodlá vzdát. Nevěří na vztahy, nevěří na sílu lásky a myslí si, že je schopen "koupit si" Juanja a zároveň tak ublížit Ramónovi, který k němu nikdy necítil to samé, co ke svému bývalému učiteli.

"Durán se siente irritado ahora, más irritado que nunca. ¿Qué es toda esta mierda? ¿Qué se le está dando a entender? ¿Ha sido sustituido por Juanjo, que ahora ocupa su lugar? ¿Qué tiene que decir Salazar?"¹⁰⁷

Ramón je zdrcen. Byl podveden lidmi, o kterých si myslel, že jej milují a Juanjo ho zklamal mnohem víc. Byl si téměř jist, že chce začít nový život po jeho boku. Juanjo však se vstupem do Salazarova bytu jako by čerpal jeho energii a začíná se chovat stejně odtažitě, arogantně a nemilosrdně jako jeho majitel. Salazarovi se celá situace líbí. Byl si vědom, že nemůže získat srdce ani jednoho z nich, a tak si vybral člověka, který stejně jako on neměl žádné svědomí a donutil ho zničit víru naivního Ramóna. Salazara to utvrdilo v přesvědčení, že pravá láska neexistuje. Všichni lidé se ženou za něčím lepším. Juanjo přišel o rodinu a střechu nad hlavou. Chtěl začít nový život a Salazar mu nabídl pomocnou ruku. Je si vědom toho, že je pánem situace a že ostatní musí respektovat jeho pravidla. Dospěli jsme k názoru, že Salazar zraňuje Ramóna jen proto, že po něm touží, ale je si vědom, že on jeho city opětovat nebude. Dělá mu dobře vidět, jak je Ramón zraněn člověkem, od kterého by to nikdy nečekal. Salazar si myslí, že tím ho donutí zapomenout na Juanja a konečně milovat jeho. Je si vědom faktu, že Ramón ho neopustí, protože nemá kam jít, a tak ho může nadále zraňovat.

"Tu problema no es que te sientas humillado al creerte sustituido por Juanjo en esta casa. El problema es que en el fondo de tu corazón tú no crees que yo pueda ser sustituido por nadie. El problema es que tú me necesitas a mí mucho

¹⁰⁷ Ramón je víc než kdy jindy rozčilený. Co má tohle znamenat? Co z toho má pochopit? Byl nahrazen Juanjem, který teď zaujímá jeho místo? Jak to Salazar myslí?CN, s. 163.

más que yo a ti. Yo te amo, pero, sin embargo, no te necesito. En cambio tú, que no me amas, me necesitas, y por eso no te puedes ir".¹⁰⁸

Díky vzpomínkám můžeme nahlédnout do Salazarovy minulosti. Vždy se choval odtažitě a ke svému okolí odmítavě. I přes svůj postoj byl však milován a obdivován. Jedním z jeho obdivovatelů byl Paco Allende, který si ale brzy uvědomil, že Salazar díky své povaze nikdy nedovolí bližší kontakt. Carlos Mansilla takovéto štěstí nemá. Bláznivě se zamiluje do Salazara, který není ochoten jeho lásku opěťovat. Carlos není natolik silný, aby se postavil výpadům, které vůči němu podnikal Salazar.

V době jejich studií byla homosexualita chápána jako hřích. Javier není ochoten přiznat, že je homosexuál, navíc napadá Carlita pro jeho přesvědčení. Ten psychický teror nevydrží a spáchá sebevraždu. Zpráva o Carlitově smrti se Salazara vůbec nedotkne. Jediné, o co mu jde, je přesvědčit všechny o své nevině.

"En aquellos años, la ignorancia de Allende es la ignorancia de muchos jóvenes de su edad, católicos como él, para quienes los maricones son sencillamente pervertidos, o en el mejor de los casos enfermos: perversión, enfermedad, vicio, pecado: no hay más calificativos".¹⁰⁹

Milostný trojúhelník tvořený Salazarem, Juanjem a Ramónem zažívá své nejlepší dny. Salazar si užívá společnosti obou mladíků, avšak nikdo si nevynucuje jeho lásku. On sám se čím dál tím více utvrzuje v domnění, že není schopen nikoho milovat. Vztah těchto mužů je plný vášně, avšak velmi povrchní. Jedná se o podivnou hru bez pravidel. Nikdo v ní nemiluje a není milován. Salazar navíc stále není schopen připustit si, že je gay, a zesměšňuje Juanja i Ramóna. Javier se za celý svůj život nesmířil se svou orientací a tím, že ubližuje ostatním, se snaží ochránit sám sebe.

"No se ha portado muy bien el Papa con vosotros los gays....."

"Dices vosotros como si tú no lo fueras, como si no fueras uno de nosotros."

¹⁰⁸ Tvým problémem není to, že by ses cítil ponížěn tím, že Juanjo zaujal tvé místo v tomto domě. Problém je to, že v hloubi svého srdce nevěříš tomu, že bych byl nahraditelný. Problém je to, že ty mě potřebuješ mnohem víc, než já tebe. Já tě miluju, ale nepotřebuji tě. Ty mě sice nemiluješ, ale potřebuješ mě, a proto nemůžeš odejít.CN, s. 178.

¹⁰⁹ V těchto letech byla neznalost Allendeho stejná jako neznalost mnohých mladíků, kteří byli stejně staří. Byli to, stejně jako on, katolíci, kteří nahlíželi na homosexuály jako na lidi zvrácené, v lepším případě nemocné. Perverznost, nemoc, neřest, hřích byla slova, která označovala tuto skutečnost.CN, s. 214.

'A veces lo dudo. Cuando os veo a todos juntos os detesto. '

'Eso, nos detestas. Significa que nos odias porque te odias a ti mismo.' ¹¹⁰

Život v Madridu pod Salazarovou střechou změní Juanja, který si přestává užívat ve společnosti obou pánů a chce víc. Odmítá svou ženu Soniu, která nemůže pochopit, že opustil celou rodinu kvůli muži. Ramónovi už také neprojevuje tolik citu a se Salazarem jedná stejně, jako on jedná s ostatními.

Situace se vyostří v momentě, kdy je zabita Ramónova matka. Mladík čeká útěchu od mužů, se kterými bydlí pod jednou střechou, ta však nepřichází. Jediným přítelem se ukáže být Allende. Neváhá za Ramónem okamžitě přijet a v těžké chvíli ho podpořit. Na Pacovu radu se rozhodne od obou mužů odstěhovat. Uvědomuje si, že není stejný jako jeho spolubydlící. On má dostatek citů, které by chtěl někomu věnovat. Jeho vyvoleným je stále Juanjo, který však po Ramónovi už vůbec netouží. Nachází se v těžkém období a potřebuje mít vedle sebe někoho, kdo se o něj postará. Po boku Paca si Ramón uvědomuje svou cenu a konečně zažívá pocit štěstí.

"Pero ahora ha visto, gracias a la generosidad de Allende, que no necesita venderse para ser respetado y amado." ¹¹¹

"Al fin y al cabo, Allende se expone a amar a alguien que puede no corresponderle. No se siente obligado Durán a corresponder a Allende. Se siente inclinado a estimarle, a respetarle, a cambio del respeto que Allende le profesa." ¹¹²

Vztah Salazara a Juanja končí tragicky. Juanjo nejenže se pokusí vydírat Ramóna, ale také Salazara. Ten si uvědomuje, že jeho city k Juanjovi jsou silnější, než si kdy myslel. Je ochoten pro něj udělat cokoliv. Juanjo však Salazara jen uráží. Zdá se, jako by se situace z Salazarova mládí opakovala. Tentokrát je však na místě ubohého

¹¹⁰ „Papež se k vám gayům nezachoval moc dobře.....“

„Říkáš k vám, jako kdybys nebyl jedním z nás.“

„Občas o tom pochybuji. Když vás vidím všechny společně, nenávidím vás.“

„To že nás nemůžeš vystát, znamená, že nás nenávidíš, protože nenávidíš sám sebe.“ CN, s. 321.

¹¹¹ Teď si díky Allendovy štědrosti uvědomuje, že se nemusí prodávat, aby byl respektován a milován. CN, s. 481.

¹¹² Nakonec se Allende odváží milovat člověka, který to zřejmě nebude opětovat. Durán se necítí povinen opětovat Allendeho city. Výměnou za respekt, který mu projevuje Allende, ho oceňuje a respektuje. CN, s. 482.

Carlita on sám. S Juanja se mezitím stala dokonalá kopie Salazara, kterému není proti mysli zranit člověka. Salazar, stejně jako kdysi Carlito, volí únik z nešťastného života. Skokem z balkonu svého bytu ukončí příběh o podivné lásce, který kdysi on sám započal.

Záměrem tohoto románu může být popis kontrastního postavení dvou druhů lásky, které jsou zde reprezentovány protikladnými postavami Javierem Salazarem a Paco Allendem. Salaz znamená v češtině *chlípný* či *necudný* - přesně takový jeden z protagonistů je. Naproti tomu Allende se dá do češtiny přeložit jako *na druhé straně*. Na druhé straně, či zcela jiným životem žije Paco Allende. Lidí si váží, nežádá po nich nic, co se jim přičí. Je dokonalým gentlemanem a opravdovým přítelem.

Javier Salazar je v knize několikrát popsán pomocí charakteristiky přímé a lze ho zařadit mezi postavy-definice. Paco Allende je nám naproti tomu přiblížen pouze chováním v jednotlivých situacích a jeho způsob existence v textu můžeme definovat jako postavu-hypotézu.

Ačkoliv jsou postavy běžně chápány jako dynamické složky díla, tento předpoklad splňuje pouze Javier Salazar. Jeho charakter se ke konci knihy mění, z arogantního člověka, který má neustále převahu, se stává člověk zoufalý, prosící o lásku. Paco Allende svůj charakter po celou dobu nezmění, jedná se o člověka sympatického a milujícího.

Oba hrdiny spojuje pouze autorův postoj. Oba dva bere jako objekty, žádnému nenadržuje, s žádným se neztotožňuje.

4. Pombova románová tvorba z hlediska námětového jádra

4.1 Popis typů a vývoje vztahů rodinných, přátelských, pracovních, mezigeneračních a sociálních

Charakteristickým rysem hlavních i vedlejších postav v analyzovaných prozaických dílech Álvara Pomba jsou narušené mezilidské vztahy – rodinné, přátelské, pracovní, mezigenerační i sociální. Většina postav žije osamělým způsobem života.

Pombovy romány se jeví jako díla s ryze maskulinními protagonisty, v nichž se jako sekundární postavy objevují ženy a jejich přítomnost nijak zásadně neovlivňuje děj. Za příklad nám může posloužit matka z románu *El hijo adoptivo*, která již na začátku knihy umírá. Autor ji nepojmenoval, po celou dobu je popisována jen jako matka, která žije ve svém vlastním světě. Cristina z díla *Los delitos insignificantes* má také vedlejší úlohu a slouží spíše k dokreslení charakteru hlavní postavy. V románu *El héroe de las mansardas de Mansard* je matka dokonce nahrazena tetou a anglickou guvernankou. Jedinou hlavní ženskou postavou se tak stává Marie z románu *El metro de platino iridiado*, na niž dopadne těžká osobní tragédie, kterou nezavinila. Ve stejném díle se výrazněji objevuje další ženská představitelka Virginie, která však v jeden krátký moment zásadněji ovlivní děj.

Většina hlavních postav Pombových románů bojuje se svou identitou. Často se jedná o muže, kteří mají problémy navázat bližší kontakt se svým okolím. Nemají pevné rodinné zázemí. Mnohdy pocházejí z neúplných rodin. Jedná se o jedináčky, kteří jsou zhýčkaní, bez iluzí a pevného životního cíle. Nikdy nepoznali pravou lásku. Tento problém se u Pombových hrdinů vyskytuje v každém věku – od mladého představitele díla *El héroe de las mansardas de Mansard*, přes dospělého spisovatele z románu *El hijo adoptivo* až po starého nakladatele v důchodu z díla *Contra natura*.

Protagonisté Pombových románů netouží po přátelství. Jako příklad nám může posloužit Salazar, protagonista knihy *Contra natura*. Muž vyhledávající samotu je svým okolím obdivován, sám však ostatními lidmi pohrdá. Lidi jsou pro něj pouze "věci", které mu pomáhají uspokojovat jeho potřeby. Není důležité chápat jejich city, to je pro Salazara pouze ztráta času. Své pohrdání lidmi neskrývá, naopak jako by mu dělalo dobře vidět, že ostatní trpí. Od samého počátku se chová k ostatním nadřazeně. Na druhou stranu tento muž nikdy nic nepředstírá.

.....se encontraba con que no había en Salazar amor alguno por Carlitos ni por nadie. No era un defecto, pensaba Allende, era una disposición del carácter – el carácter es el destino del hombre – y en el caso de Salazar ni él sentía amor por nadie, ni podía admitir que alguien sintiera amor por él sin sentir vergüenza ajena.¹¹³

V románu *El héroe de las mansardas de Mansard* se hlavní postava pokouší navázat **přátelský vztah** se sluhou Juliánem. Brzy však chlapec zcela změni svůj postoj a Juliána zavrhne. Pancho, z díla *El hijo adoptivo*, se přáteli s mužem, který ho později vydírá. César Quirós, sebevědomý představitel románu *Los delitos insignificantes*, těži ze svého neobvykle přitažlivého fyzického vzhledu a dovedně manipuluje s Ortegou. Jejich vztah je plný projevů nepřátelství a vypočítavosti. Podobně založené vztahy nalezneme v románu *Contra natura*. I zde Pombo volí ústřední dvojici postav, které do jisté míry kopírují chování protagonistů románu *Los delitos insignificantes*. Autor záměrně rozšiřuje vztahové schéma o další dvě postavy mužů homosexuálů, jejichž vztahy úměrně proplétá a odhaluje tak nejen proměny jednotlivých postav, ale i vývoj mezilidských vztahů. Například zachycuje vyhocení Salazarova života, ač cynika zklamaného vztahem, do podoby sebevraždy či neuvěřitelnou proměnu učitele Juanja Garnacha v arogantního individualistu typu Salazara. Příběh se cyklicky opakuje. Náznaky počátečního přátelství, proměněného zprvu v obdiv, posléze v žárlivost a odvržení, lze vysledovat také ve vztahu gaye Gonzala a chlapce Pelého, představitelů románu *El metro de platino iridiado*.

Mezi postavami, které touží po přátelství, avšak nejsou schopny navázat pevný přátelský vztah, figuruje také Pancho, hrdina románu *El hijo adoptivo*. Jeho matka žije sama a nevyhledává kontakt s okolním světem. Stejně tak i Pancho celý svůj život vyrůstá uzavřen za bránou jejich sídla. Touha po přátelství je u něj však patrná. Ve své představitivosti si vytvoří přítele Matíase, ten se objeví vždy, když se Pancho cítí sám, a pomáhá mu řešit zásadní otázky jeho života.

¹¹³ uvědomil si, že Salazar nepocítoval žádnou lásku vůči Carlitovi, ani nikomu jinému. Allende si pomyslel, že nejde o žádnou vadu, ale jen o dispozici povahy – charakter je osudem člověka, a v případě Salazara šlo o to, že on nemiloval nikoho a ani nemohl připustit, aby ho někdo miloval, aniž by se za to nestyděl. Pombo, Á.: *Contra natura*, Editorial Anagrama, Barcelona, 2005, s. 200.

"'Estaba hablando con Matías' dijo Pancho. 'Seguro que le has visto al llegar, estaba justo detrás de mí, a este lado.'

'¿A Matías? No había nadie más que usted.....' "114

Jak již bylo konstatováno, ženský prvek se v knihách Álvara Pomba příliš nevyskytuje. Vyjimečně se s tématem přátelství dvou žen setkáváme v díle *El metro de platino iridiado*. Ani v tomto přátelství však nemůžeme hovořit o vyváženém vztahu. Virginia nejprve svou přítelkyni Marii velmi obdivuje. Nevěří, že muž, kterého Marie vpustila do svého života, je pro ni ten pravý. Později ji zradí v momentě, kdy Marie prožívá pocity štěstí ve svém vztahu. Svede jejího muže a tím Marie přichází o dva lidi, které moc milovala. Virginia nakonec žádá o odpuštění, je si jistá, že cit, který chová k Martínovi, není tak silný, jako ten, který chová k Marii. Ví, že ztratit Mariino přátelství by bolelo víc, než ztratit tohoto muže. Marie jí odpouští, ale zároveň si uvědomuje, že jejich přátelství nebylo dostatečně pevné a že takové už ani nikdy nebude.

"'Soy una pobre mujer. Eso es lo que has descubierto. Y encima he sido infiel a María, que me quiere. Soy una imbécil además. Tienes razón. Todo lo que dices es verdad, seguramente. Sólo te has equivocado en una cosa: en creer que de verdad me poseías. Has creído que soy un personaje tuyo y he llegado casi a serlo. Pero María me ha hecho real... María me quiere y me ha vuelto visible. Por eso lo dejo, lo nuestro, para siempre, sin irme de esta casa, porque María, sin saberlo, me ha dado la existencia...' "115

V analyzovaných dílech se nachází pouze jedině ryzí přátelství. Paco Allende z díla *Contra natura* je mužem, který po přátelství touží celý život. Není schopen nikomu ublížit a lidi, kteří ho během života zraňovali, neodsuzuje. Snaží se je pochopit

¹¹⁴ „Mluvil jsem s Matíasem“, řekl Pancho. Určite jsi ho viděl, když jsi přicházel, stál za mnou, na této straně.

„Matíase? Kromě Vás tu nebyl nikdo jiný...“ Pombo, Á.: *El hijo adoptivo*, Editorial Anagrama, Barcelona, 1984, s. 39.

¹¹⁵ „Jsem ubožačka. To je to, co jsi zjistil. A ještě k tomu jsem podvedla Marii, která mě má ráda. Jsem tak hloupá. Máš pravdu. Vše, co říkáš, je pravda. Pouze v jedné věci se mýlíš, věřil jsi, že mě vlastníš. Uvěřil jsi, že patříš pouze tobě a téměř se tak stalo. Ale Marie ze mě udělala skutečného člověka... Marie mě má ráda a znovu ze mě udělala slušného člověka. Proto tu naši záležitost navždy končím, aniž bych opustila tenhle dům. Protože Marie, aniž to ví, mě naučila žít...“ Pombo, Á.: *El metro de platino iridiado*, Editorial Anagrama, Barcelona, 1993, s.368-369.

a snad i omluvit jejich chování. Pravé přátelství se ukáže v časech zlých. Paco to prokáže, když jako jediný přispěchá na pomoc příteli, kterému zemřela matka. Na oplátku nežádá nic, nechce jen, aby jeho přítel prožíval smutek sám.

Stejně tak jako vztahy přátelské, i **vztahy rodinné** jsou v Pombových dílech značně komplikované. V mnoha případech rodina nebývá vůbec zmíněna. Některé z postav jsou vykresleny tak, že se nezamýšlíme, z jakých rodinných poměrů vzešly, u jiných si naopak rodinu musíme sami představit, abychom postavu lépe pochopili. Tak je tomu i v případě Salazara, hrdiny románu *Contra natura*. V celé knize nenajdeme ani jedinou zmínku o jeho rodině. Je zde však mnoho zmínek o jeho dospívání a jeho nepřátelském chování vůči okolnímu světu. Na základě toho si vytváříme obraz autoritativní rodiny, ve které zřejmě nebyl dostatek místa na city a v níž vždy bylo prioritou, aby jejich dítě vynikalo nad ostatními.

Pokud je rodina úplná, nejeví o výchovu svého dítěte žádný zájem. Tak je tomu v románu *El héroe de las mansardas del Mansard*, kde je malý Nicolás vychováván anglickou vychovatelkou. Ve většině případů je však rodina neúplná. Důvodem bývá smrt či zmizení jednoho z rodičů v raném dětství hrdiny. Nejčastěji rodičem, který chybí, bývá otec. Hrdinové románů jsou tak ve většině případů vychováni v ryze ženském prostředí a touží po mužském vzoru. Proto si Pombovi protagonisté hledají partnera stejného pohlaví, který je ve většině případů mnohem starší, než jsou oni sami a který jim připomíná nepřítomného otce. Za příklad nám může posloužit César Quirós z románu *Los delitos insignificantes*. Poté co jeho otec zemře, je vychováván pouze matkou, která o něj nejeví velký zájem. Césarův život se změní, když se seznámí se starším spisovatelem Ortegou. Těžko říct, zdali tohoto muže vůbec někdy miloval. Je zřejmé, že využíval jeho náklonnosti, užíval si lásky, která mu tolik chyběla. Ortega se o něj staral a to Césarovi vyhovovalo. Nebyl však ochoten tento cit ani péči opěťovat. Tím se dostáváme k již zmíněné problematice. I César patří mezi typické Pombovy postavy. Celý život trpí nedostatkem citu, avšak když jej nalezne, nedokáže ho udržet ani opěťovat.

Todo había cambiado. Para Quirós, sin embargo, la situación se había vuelto fascinante. Mucho más que nunca. Pensándolo bien, la violencia de sus propias reacciones de la pasada noche había sido sorprendente. Asustar a Ortega, manipularle, le había excitado sexualmente. Y esto era una novedad. La gran

*novedad de la situación era el terror que había conseguido infundir en Ortega.*¹¹⁶

Podobné vztahové schéma vycházející z traumatických rodinných pout, se nachází i v románu *Contra natura*. V tomto díle Pombo opět rozvíjí komplikovaný vztah staršího muže s mladíkem do podoby milostného trojúhelníku, později dokonce čtyřúhelníku. Mladík Ramón se během dospívání zamiluje do svého profesora Juanja, který není dostatečně silný na to, aby se postavil společenskému řádu a prohlásil se za homosexuála. Lásku k Juanjovi nahradí obdivem k postaršímu muži Salazarovi. V tomto případě je to právě Salazar, který není ochoten projevit mladíkovi dostatek citu a pouze si s ním zahrává. Později do děje vstupuje ještě profesor Paco Allende. Ten kdysi miloval Salazara, teď je okouzlen mladíkem. Je patrné, že Ramón touží především po společnosti, zabezpečení a ochraně, kterou mu může poskytnout pouze starší muž. Salazar s Juanjem jsou příkladem postav netoužících po pravém vztahu, lásce, či přátelství. Je pro ně nejdůležitější vynikat nad ostatními. Oba upřednostňují vztahy dočasné, ve kterých by nemuseli ospravedlňovat své chování. Zároveň mají rádi samotu a tím, že by si někoho připustili blíže, by o ni mohli lehce přijít. Ramón s Pacem po lásce i přátelství touží, ale obklopují se špatnými lidmi, a proto nejsou schopni dosáhnout nenarušených interpersonálních vztahů.

*En realidad Salazar no deseaba ningún compromiso amoroso. Ni siquiera con carácter temporal. El encuentro con Ramón Durán aquella tarde en el Parque del Oeste y la consiguiente escena de erotismo incompleto que siguió esa noche, le hizo sentirse detestable y ridículo, y también le hizo detestar las logísticas o las estrategias del erotismo.*¹¹⁷

Pombovi protagonisté prožívají pocity samoty i mezi svými nejbližšími, cítí se být opuštěnými bytostmi, které nemají žádný smysl života. Mnohdy své problémy neřeší a setrvávají v pasivní pozici.

¹¹⁶ Vše se změnilo. Pro Quiróse však tato situace byla fascinující. Mnohem víc, než kdy předtím. Když o tom přemýšlel, násilnost jeho činů z minulé noci byla překvapující. Vyděsit a manipulovat s Ortegou ho sexuálně vzrušilo. A to byla novinka. Velkým překvapením se stala hrůza, kterou dokázal v Ortegovi vzbudit. Pombo, Á.: *Los delitos insignificantes*, Editorial Anagrama, Barcelona, 2002, s.192.

¹¹⁷ Ve skutečnosti Salazar netoužil po žádném milostném závazku. Ani kdyby byl pouze dočasného charakteru. Setkání s Ramónem Duránem toho odpoledne v Západním parku a následná nezavršená erotická scéna téže noci ho nutila cítit se odporně a směšně a také v něm vzbudila nenávist vůči logice, či strategiím erotiky. Pombo, Á.: *Contra natura*, Editorial Anagrama, Barcelona, 2005, s.15-16.

Vztahy mezigenerační jsou v dílech Álvara Pomba zastoupeny především sblížením mužů důchodového věku s mladíky (např. Salazar a Ramón či Ramón a Allende v románu *Contra natura*, César Quirós a Ortega v díle *Los delitos insignificantes*). Jako příklad mezigeneračních heterosexuálních vztahů nám může posloužit tetička Eugenie, představitelka románu *El héroe de las mansardas de Mansard*, která si ve svém pokročilém věku vydržuje mladé milence. Mezigenerační rodinné vztahy bývají většinou povrchní a chladné. Je z nich cítit nedostatek citu. Rodiče Nicoláse z knihy *El héroe de las mansardas de Mansard* vydávají velké množství peněz, aby jejich syn dostal řádnou výchovu od anglické guvernanky. To ovšem znamená, že oni se na jeho výchově nepodílejí a téměř se se synem nevidají. Stejně chladný vztah má i protagonista knihy *Los delitos insignificantes* se svou matkou, která se o synův život vůbec nezajímá, dokonce, když si najde nového přítele, dá synovi najevo, že by jim měl poskytnout více soukromí. Hrdina knihy *Contra natura* Ramón, si teprve v momentě, kdy je zabita uvědomí, že pro svou matku neměl dostatek času. V díle *El hijo adoptivo* je tento citový chlad snad nejhlubší. Zde matka izolovala hlavní postavu knihy od okolního světa, a tak tento mladík stráví celý život v samotě. Svou matku uznává, ale neprojevuje jí žádný cit, neboť k tomu nebyl veden.

...casi lo único que Durán ha dicho – repitiéndolo una y otra vez – es que irá a ver su madre, que con seguridad, a finales de la presente semana o principios de la siguiente, irá a verla. No ha querido dejar a su madre el número de su móvil, que es nuevo, porque ha cambiado el antiguo, temeroso en el fondo de que su madre le llame constantemente (temor éste del cual Durán se avergüenza, porque la verdad es que su madre rara vez llama y usa siempre con gran discrección estos nuevos medios de comunicarse con el hijo).¹¹⁸

V románu *El metro de platino iridiado* je vztah otce Martína se synem Pelém velice chladný. Pelé otce neuznává. Mužským vzorem se pro něj stává Veléz, přítel jeho strýce. Tento vztah vyústí v tragédii. Společným prvkem Pombových románů je tragický konec.

¹¹⁸ ...Ramón často opakoval, že matku určitě navštíví na konci týdne, či na začátku týdne příštího. Nechtěl své matce dát své nové telefonní číslo, poté co staré číslo změnil, protože měl strach, že by mu matka stále volala (za tuto obavu se Ramón styděl, protože jeho matka mu zřídka volá a s ohledem využívá těchto nových způsobů, které umožňují komunikaci s jejím synem). Pombo, Á.: *Contra natura*, Editorial Anagrama, Barcelona, 2005, s. 304

Vztahy **pracovního rázu** se v Pombových románech téměř nevyskytují. Většina z jeho mladých hrdinů se životem jen tak protlouká, nemají stálé zaměstnání a jsou vydržováni svými partnery či partnerkami (např. César z románu *Los delitos insignificantes*, který je nejprve vydržován svou přítelkyní Cristinou, později Ortegou). Starší protagonisté jsou již většinou v důchodu. Opakujícím se prvkem je zaměstnání mužů, kteří se věnují psaní či jsou jinak spjati s tímto prostředím. Ženy nejsou ve své profesi příliš úspěšné, nebo se zcela věnují péči o rodinu (např. María, hrdinka knihy *El metro de platino iridiado*, se celý život snaží zajistit pohodlí svému muži a celé své rodině, její zájmy jdou stranou.)

Ve zmiňovaných románech se nesetkáváme s velkými **sociálními rozdíly**. Za zmínku pouze stojí dílo *El metro de platino iridiado*, kde se neúspěšný spisovatel Martín ožení s Marií, dívkou z bohaté rodiny. Marie však nechce, aby Martín tento rozdíl někdy pocítil. Chce, aby její rodina i přítelkyně mluvili o Martínovi s úctou a nezmiňovali jeho finanční situaci.

4.2 Námět homosexuality jako hledání identity

S problematikou homosexuality, která je v Pombových knihách všudypřítomná, je úzce spjato téma hledání vlastní identity. Mnoho z postav není schopno se se svou orientací vyrovnat. Často se snaží fungovat v heterosexuálním vztahu, ale ten nikdy nebývá bezproblémový. Juanjo, postava z románu *Contra natura*, je poměrně šťastně ženat až do doby, než doopravdy zjistí, co je to láska. Je okouzlen svým žákem Ramónem. Vedle své ženy se za celou dobu vztahu necítil tak spokojený, jako s Ramónem. Má však strach okolí přiznat svou orientaci. Nechává proto Ramóna odejít a dál se snaží hrát hru na vzorného manžela. S postupem času si uvědomuje, že nemůže žít v přetvářce a svou ženu opustí. I Salazar, hrdina téhož románu, se se svou orientací potýká. Již od mládí se stýká s muži, ale není schopen uznat, že je homosexuál. Ostatní pro jejich orientaci zesměšňuje.

Další výraznou postavou, bojující se svou identitou, je César Quirós, představitel díla *Los delitos insignificantes*. Tento mladík se scházel pouze z ženami až do doby, kdy poznal staršího Ortegu. Není schopen se orientovat ve svých citech, a proto udržuje

vztah jak s Ortegou, tak se svou přítelkyní Cristinou. Svou orientaci nevyřeší ani na posledních stránkách románu. Je rozdvojenou bytostí, neúspěšně hledající své já. César svou orientaci v podstatě ani moc neřeší, pouze potřebuje člověka, který si ho bude vydržovat. Zda to bude žena či muž, už pro něj není podstatné.

*Su relación con Cristina (cuya iniciación había coincidido, más o menos, con sus últimos años en la facultad) había tenido desde un principio, casi como una maldición, un carácter compensatorio. No había encontrado empleo. No los había, quizá, tampoco en abundancia. Tampoco los había buscado mucho. Dar con Cristina había resuelto sus dificultades económicas inmediatas, sus gastos de bolsillo. Y Cristina le había hecho sentirse, sobre todo al principio, requerido y buscado. Atractivo.*¹¹⁹

Homosexuální vztahy jsou prvořadě v Pombově próze, ale v jeho dílech nalezneme také fungující heterosexuální vztah. Například v románu *Los delitos insignificantes*, kde se mladík César schází s dívkou Cristinou. V tomto případě však nejde hovořit o lásce. Cristina si Césara vydržuje a tomu to dělá dobře. Je zřejmé, že nikdy nad city, které chová ke Cristině, nepřemýšlel. Sám neměl jasno v tom, jestli je vůbec ochoten někoho milovat a obětovat se mu. Proto bez problémů zvládal vztah s Cristinou i Ortegou.

Jako další příklad fungování heterosexuálních vztahů nám může posloužit tetička Eugenie z románu *El héroe de las mansardas de Mansard*. Ani Eugenie během dospívání netouží po trvalém vztahu a později na to doplácí. Zůstane sama a lásku hledá v náručích mladíků, kteří ji pouze využívají.

Pevný vztah muže a ženy nacházíme v díle *El metro de platino iridiado*. I tento na první pohled pevný vztah je zničen nevěrou muže s nejlepší přítelkyní manželky. Zde nám autor naznačuje, že dokonalé přátelství ani manželství neexistuje.

Hrdinové Pombových románů mají nelehký život. Bojují proti společenským konvencím, touží po lásce a uznání. Tento boj ve většině případů prohrávají. Často se

¹¹⁹ Jeho vztah s Cristinou (jehož začátek se více méně shodoval s posledními roky na fakultě) byl už od počátku proklet, byl kompenzačního charakteru. Nenašel si žádnou práci. Možná jí nebyl dostatek. Ale ani ji moc nehledal. Setkání s Cristinou vyřešilo jeho finanční problémy a pokrylo jeho výdaje. A Cristina v něm vzbuzovala, především na začátku vztahu, pocit člověka milovaného a žádaného. Atraktivního. Pombo, Á.: *Los delitos insignificantes*, Editorial Anagrama, Barcelona, 2002, s. 36.

tak stávají pasivními individui, která se přestávají snažit a přijímají to, co jim život nadělí.

4.3 Specifika Pombových románových mezilidských vztahů

Moment narušení či ztráty interpersonálních vztahů a vazeb

Homosexuální vztah v Pombově tvorbě přináší přímé i nepřímé důsledky: nejen že narušuje vztah protagonisty s dalšími postavami, ale zároveň ničí i vztahy mezi vedlejšími postavami, které se před touto realitou uzavírají do sebe a mlčí (příkladem může být vztah manželů v románu *El metro de platino iridiado*) nebo ji přehlížejí.

V prvním analyzovaném románu *El héroe de las mansardas de Mansard* je moment narušení přítomen v okamžiku poznání, že protagonistova milovaná teta má milence. Chlapec hledá útěchu, kterou posléze nalezne u sluhy Juliána. Postupem času ztrácí dosavadní vztahy a vazby, posléze ztrácí i ty nově navázané a končí opuštěný, svedený a bez iluzí.

V následujícím díle *El hijo adoptivo* Pancho hledá blízkou osobu, ale chlapec Pedro ho nečekaně vrhá do temné minulosti. Skutečnost je o to horší, že se jedná o akt cílené pomsty chlapcova otce, dřívějšího Panchova milence. Také tento příběh končí životní deziluzí obou protagonistů.

V románu *Los delitos insignificantes* je zachyceno extrémně egoistické narušení interpersonálních vztahů přístupem Césara k Ortegoví, kterým vše ničí.

El metro de platino iridiado, dílo z roku 1990 popisuje chlad a odstup manželského páru, který je prvotní příčinou narušení mezilidských vazeb. María hledá útěchu u svého bratra Gonzala, který je zamilován do jejího manžela. Martín jím však opovrhne. Homosexuální vztah posunutý mezi Gonzala a Pelého již ve svém náznaku vnáší neklid do relativně klidných vazeb domova. Radikální zlom nastupuje s příchodem Veléze, bývalého partnera Gonzala, který se stává pro Pelého mužským vzorem. Tento příběh destruktivní síly nenaplněných lidských vztahů končí tragickou smrtí chlapce.

V posledním analyzovaném románu jsou přítomna dvě narušení interpersonálních vztahů – návštěva Paca Allendeho a návrat učitele Juanja. Druhé

narušení lze považovat za významnější, neboť zásah je radikálnější a je provázen Juanjovou proměnou v cynika typu Salazara.

Orientace vztahů do minulosti či budoucnosti

Pombovi mužští protagonisté nemají minulost ani budoucnost. Minulost je pouze naznačena jejich zakotveností v rodině a rodové historii. Budoucnost neplánují, a tak plně spočívají v rovině současnosti a užívají každodenní reality v duchu "carpe diem". Netouží změnit svůj život, nejsou ochotni na sobě pracovat, aby byli více oceňováni. Přijímají to, co jim život přináší. Nechtějí ve svém životě žádné změny.

Autorovo pojetí hlavních principů koheze

Pombo tvoří své postavy jako konstrukty, jejichž společnými jmenovateli jsou podobné či stejné povahové rysy, které nejsou většinou explicitně vyjádřeny. Čtenář při rekonstrukci postav v autorových textech chápe postavy jako paradigma rysů¹²⁰.

Jednotlivá díla nesou určité prvky podobnosti. Protagonisté často trpí studem. Jakmile si naplno uvědomí svou orientaci, snaží se utéct z dosahu svých bližních. Tak je tomu u Juanja z románu *Contra natura*, který opouští svou ženu a odjíždí do Madridu hledat svého milence z mládí. Ví, že doma by se stal terčem posměchu. Stejně tak Gonzalo, bratr Marie z knihy *El metro de platino iridiado*, tráví většinu života vzdálen od své rodiny. Allende představitel románu *Contra natura* je v mnohém podobný Marii z *El metro de platino iridiado*. Oba jsou schopni vášnivě se zamilovat a pro své vyvolené obětovat vše. Jsou pravou oporou v časech zlých. Paco Allende podporuje svého přítele v době, kdy mu zemře matka. Marie svého muže podporuje po celý jejich vztah, kdy jeho spisovatelská aktivita nepřináší rodině žádné peníze.

Některé motivy se v knihách opakují, například motiv setkání. Ústřední postavy knih *Los delitos insignificantes* a *Contra natura* se setkávají náhodně na procházce. Způsob seznámení se však liší. V prvním případě je starší muž osloven mladíkem, v druhém případě je tomu naopak. Zajímavým a opakujícím se prvkem všech děl je

¹²⁰ Paradigma rysů - vertikální soustava protínající syntagmatický řetězec událostí, jež tvoří zápletku. Chatman, S.: *Story and discourse*, Cornell University Press, New York, 1978, s. 127.

zaměstnání postav. Objevují se zaměstnání spojená s intelektuální činností. Ortega z *Los delitos insignificantes* je spisovatelem v důchodu. Přestal věřit ve své schopnosti. Martín z románu *El metro de platino iridiado* je profesorem filosofie, avšak rád by byl spisovatelem. Jeho tvůrčí pokusy jsou však spíše neúspěšné. Další spisovatelkou je matka z románu *El hijo adoptivo*. Syn se po vzoru matky také pokouší o psaní, avšak neúspěšně. Salazar, protagonista díla *Contra natura*, není sice spisovatelem, avšak má k této profesi velmi blízko. Než odešel do důchodu, živil se jako nakladatel. Opakujícím se prvkem je také nepřítomnost otce v jednotlivých románech.

Povahové rysy postav pěti rozebíraných románů jsou si velmi podobné. Protagonisté Pombových analyzovaných děl se dají rozdělit do dvou základních skupin. Představitelé první skupiny vystupují jako postavy kruté a nemilosrdné, které žijí ze dne na den a nemyslí na budoucnost. Obklopují se lidmi pouze v případech, kdy je potřebují. Ve většině případů však volí samotu. Nedělá jim problém zneužívat ostatní lidi. Neuznávají tradiční hodnoty. Urážení a zesměšňování druhých jim dodává sílu. Jsou si vědomi své převahy nad ostatními. V románu *El héroe de las mansardas de Mansard* plní tuto funkci dospívající chlapec Nicolás. Získal si důvěru své tety i sluhy Juliána. Ti se mu svěřovali se svými tajemstvími. Své pozice využil a oba zradil. V díle *El hijo adoptivo* se Pedrův otec zachová krutě k Panchovi. Osamělého a zklamaného muže vydírá tak dlouho, až Pancho kapituluje a plní veškeré požadavky tohoto muže. V románu *Los delitos insignificantes* se César Quirós zachová nemilosrdně k postaršímu Ortegovi. Ke konci vztahu již zdeptaného Ortegu ponižuje a dokonce ho i okrade. Dílo *El metro de platino iridiado* postrádá taktó výraznou krutost. Za postavu problematickou bychom však mohli považovat Gonzala, který, když se cítí v úzkých, nevybíravě uráží své nejbližší. Román *Contra natura* má výrazné protagonisty, kteří naplňují rysy první skupiny. Salazar je sebevědomým mužem, kterému vyhovuje dokazovat svou dominanci. Vybírá si nezkušené partnery bez stálého zaměstnání. V momentě, kdy se na Salazarovi stanou existenčně závislími, začne je ponižovat a využívat. Salazar projde velkou proměnou. Z aktivního a krutého individua se ke konci románu stává pasivní a zdeptaná bytost. Juanjo, další představitel téhož díla, je změněn zcela odlišně. Zatímco na počátku příběhu je mužem milujícím, po pár týdnech v Salazarově bytě se z něj stává nepřátelský a sebevědomý muž, který se neohlíží na city ostatních.

Druhou skupiny tvoří lidé, kteří výše zmíněným postavám umožňují jejich chování. Jde o protagonisty oddané a milující. Jejich život je dokonalý v momentě, kdy

vedle sebe mají partnera, kterému se obětují. Netěší je přežívat ze dne na den, plánují si budoucnost. Snáší zesměšňování, kterému jsou vystaveni ze strany svých bližních. Jsou pasivními individui, jež se nikam nederou a jsou smíření se svým životem. V díle *El héroe de las mansardas de Mansard* nám za příklad může posloužit sluha Julián. Jeho život byl velmi pestrý, teď však již touží po klidu. Nehodlá bojovat proti nepřízní osudu. Pancho z díla *El hijo adoptivo* po celý život toužil po společnosti, ale nikdy se nepokusil navázat s někým přátelství. Za pasivního se dá označit také v momentu, kdy je vydírán. Pancho tento úděl přijímá a nehodlá se bránit. V románu *Los delitos insignificantes* je spisovatel Ortega ponížen mužem, o něhož se po celou dobu jejich vztahu dokonale staral. Ortega se nebrání ani v momentě, kdy ho chce mladík okrást o jeho peníze. V románu *El metro de platino iridiado* nenalezneme žádnou postavu, která by zcela splňovala požadavky druhé skupiny. V díle *Contra natura* můžeme za pasivní individuum označit Paca Allendeho. Ačkoliv je od prvního okamžiku zamilován do mladíka Ramóna, nehodlá udělat první krok. Jejich vztah se rozvíjí až poté, co ho Ramón potřebuje.

Významným prvkem Pombových románů je použití jména. Na funkci vlastního jména ve svém díle poukázal např. R. Barthes¹²¹. Vedle bezpříznakových jmen Pombo mnohdy užívá vlastního jména postavy jako základního kohezního faktoru. Nositelem jména César je mladík dominantní, který touží ovládat své okolí. Pod jménem Marie si představíme ženu silnou a milující, tuto definici naplňuje protagonistka jednoho z románů. Jméno Salazar je zřejmě odvozeno ze španělského přídavného jména *salaz*, což se dá přeložit jako chlípny. Nositel jména Salazar vystupuje jako muž necudný.

Vedle opakování a podobnosti je u Pombových protagonistů kladen důraz především na kontrast. Kontrast umocňuje celkový dojem postavy ztracené, osamocené a bez perspektivy. Jak již bylo naznačeno v předchozích řádcích, do kontrastu jsou stavěny povahové rysy hlavních postav. V románu *El héroe de las mansardas de Mansard* je proti sobě postaven mladý nezkušený Nicolás a protřelý sluha Julián. V díle *El hijo adoptivo* můžeme na několika stránkách pozorovat zcela odlišné chování Pancha, který je osamělý, upřímný a dobrotivý. Naproti tomu Pedrův otec je mužem

¹²¹ „Charakter je adjektivum, atribut, predikát. To, co vytváří iluzi, že tento souhrn je doplněn jakýmsi důležitým zbytkem (něčím, jako je *individualita*, což by mu, jakožto kvalitativní a nevyslovitelné, dalo uniknout nízkému účetnictví charakterů – složek), je Vlastní jméno, které vytváří tento rozdíl tím, co je mu *vlastní*. Vlastní jméno dovoluje osobě existovat mimo sémý, jejichž souhrn ji nicméně zcela konstituuje. Jakmile existuje Jméno (i třeba jen zájmeno), k němuž mohou plynout a na něž se mohou upnout, stávají se ze sémů predikáty, induktory pravdy a Jméno se stává subjektem.“ Barthes, R.: *Writing degree zero and elements of semiology*, Beacon Press, Boston, 1970, s.47.

arogantním a zneužívajícím dobroty ostatních lidí. V románu *Los delitos insignificantes* autor staví do kontrastu Ortegu, spisovatele v důchodu, a Césara, mladíka bez zaměstnání. Ortega má rád svůj klid, avšak společnosti se nevyhýbá. Touží po přátelství i lásce. Celý život pracoval a peníze si šetřil, aby měl stáří bez starostí. Na druhé straně stojí mladík César, který přežívá ze dne na den. Nechává se ostatními vydržovat. Nezná hodnotu peněz, to co získá, okamžitě utratí. Zaměstnání si nehledá a vztahy bere jen jako jakési zpestření svého života. María, hrdinka knihy *El metro de platino iridiado* je zcela jiná, než její přítelkyně Virginia. Zatímco María touží žít rodinným životem po boku svého manžela, Virginia se nechce usadit a mít rodinu není pro ni prioritou. Salazar (*Contra natura*) je člověk arogantní, necitlivý, myslící pouze na své blaho. Lidi kolem sebe pouze využívá. Budí však v ostatních respekt i obdiv. Netouží po společnosti a „přátelství“ je pro něj jen slovo. Neumí milovat ani být milován. Do protikladu je k němu dán další představitel téhož románu, Paco Allende. Muž spíše nevýrazný, který žije život bez skandálů a vzrušení. Má rád společnost a touží po lásce. Přátelství je pro něj vším a je schopen se obětovat pro druhé.

Poslední z principů koheze, implikace, je aplikován v míře nejmenší. Vycházíme z pojetí Garveye¹²². Ve dvou analyzovaných románech se vyskytuje implikace, na jejímž základě soubor psychologických atributů implikuje další psychologickou atributivní propozici. Jedná se o romány *Los delitos insignificantes* a *El metro de platino iridiado*, ve kterých je zachycena nenávist obou dospívajících mladíků vůči svému otci a jejich láska k matce.

Jazyk postav

Pombo vhodně dotváří charakter postav prostřednictvím jazyka. Jeho vlastní literární jazyk je poměrně úsporný, projevuje se v něm tendence k enumeraci slov. Autor, který ve své románové tvorbě mísí psychologický náhled s filosofickou problematikou, vybírá jazykové prostředky, jež umocňují estetický dojem. Pombo je ovlivněn dlouhodobým pobytem v zahraničí, užívá hojně anglicismů (např. *party*,

¹²² Garvey zmiňuje tři formy implikace: (1) „soubor fyzických atributů implikuje psychologickou atributivní propozici“, např. X si kouše nehty → X je nervózní; (2) „soubor psychologických atributů implikuje další psychologickou atributivní propozici“, např. X nenávidí svého otce → X má oidipovský komplex; (3) „soubor psychologických a fyzických atributů implikuje psychologickou atributivní propozici, např. X vidí hada, X dostane strach → X se bojí hadů. Rimmon – Kenanová, S.: *Poetika vyprávění*, Host, Brno, 2001, s. 47.

gigolo, tonic), které mají jazyk oživit a přiblížit mladším čtenářům. Zároveň ho volí jako prostředek, který v jeho románech dokresluje charakter mužů – snobů. Dále autor využívá slangových výrazů (např. *majete, bobo*) či spojených výrazů (např. *tomar el pelo, ser pelma*), takže celé dílo nepůsobí uměle, naopak reflektuje současné vyjadřování mladých lidí. Protože většina protagonistů Pombových románů jsou muži arogantní a chlípni, k dokreslení tohoto stavu využívá Pombo velké množství vulgarismů (např. *hijoputa, cagueta, joder*). Tato slova však nepůsobí nevhodně, naopak pomáhají čtenáři lépe nahlédnout do charakteru jednotlivých postav. Přímé řeči pak Álvaro Pombo používá k oživení celého děje. Jazykové projevy postav jsou souvislé, koherentní; dlouhá souvětí mají složitější syntax. Dalším výrazovým prostředkem, který autor používá k upoutání čtenářovi pozornosti, je opakování stejných slov na začátku vět, které stupňuje intenzitu prožívání děje. Anafora je v románech Álvaro Pombo používána ve vyhrocených či zásadních situacích, které nabourávají dosavadní plynulost děje a předurčují mu nový směr.

Závěr:

Španělský spisovatel Álvaro Pombo zahájil svou literární dráhu jako básník, ale uznání ze strany kritiků a čtenářů se dočkal především jako autor románový. Jeho próza byla několikrát oceněna a Pombo se stal jedním z nejvíce uznávaných autorů Španělska. Do povědomí veřejnosti se také zapsal jako politik, který odvážně vstupuje do veřejné debaty o současných problémech španělské společnosti. Veřejně se přiznal ke své homosexuální orientaci a prostřednictvím své románové tvorby i diskusemi na veřejnosti otevřel dosud dosti tabuizované téma.

První dvě části práce jsou pokusem o představení života a tvorby spisovatele a o jeho začlenění do kontextu španělské prózy po roce 1975, kdy se objevují první Pombova literární díla. Teprve po smrti generála Franka dochází k vytvoření vhodných podmínek pro pěstování dříve tabuizovaných témat a námětů. Jeho tvorba nebyla dosud přeložena do češtiny.

Za klíčové lze označit třetí a čtvrtou část práce. Třetí část je věnována specifickému námětu homosexuality v Pombových románech. Nejprve je tento námět nastíněn a uveden do historických a společenských souvislostí Španělska. Nebylo však cílem práce podat celkový detailní přehled, proto byla pouze zaměřena na recepci tohoto jevu v katolickém Španělsku s ohledem na dobu vzniku Pombových románů, tj. na druhou polovinu minulého století. Následuje detailní rozbor pěti vybraných děl: *El héroe de las mansardas de Mansard* (1983), *El hijo adoptivo* (1984), *Los delitos insignificantes* (1986), *El metro de platino iridiado* (1990), *Contra natura* (2005). V těchto dílech se promítají silně narušené mezilidské vztahy (rodinné, přátelské, pracovní, mezigenerační a sociální). Zjistili jsme, že ve vybraných Pombových románech převažují mužští protagonisté. Ženské postavy zde plní sekundární roli, objevují se okrajově, nejsou nositelky děje naopak jeho narušitelky a v literárním díle spíše dokreslují charakter protagonisty.

Většina Pombových hlavních postav bojuje s identitou. Nachází se v komplikované životní situaci jako samotáři, kteří nepoznali harmonické rodinné prostředí či zázemí. Jedná se většinou o jedináčky, kteří nepoznali pravou lásku své matky, vyrůstali bez otce, mužského vzoru, a tak je jejich náhled na okolní svět ochuzen. Jak bylo uvedeno, Pombo pravděpodobně čerpá z vlastních životních zkušeností, neboť v jeho románech nalezneme barvitě zachycené charaktery

maskulinních postav ve všech etapách života (od malého chlapce přes adolescenta, zralého muže až po starce), jejich problémy, vnitřní prožitky i vztahy k okolnímu světu. Pombo využívá metody kontrastu, na němž právě buduje popis mezilidských vztahů i zachycení proměn postav. Volí tedy kontrastní ústřední dvojici postav: aktivní – pasivní, vzdělaný – nevzdělaný, bohatý – chudý, arogantní – pokorný, zasvětitel – zasvěcený, starý – mladý, manipulující – manipulovaný, bezcharakterní – citlivý apod. Pombovy romány jsou prosyceny nedostatkem upřímného citu, autor popisuje různé manipulace a hry s city, které přinášejí manipulátorovi i manipulovanému osobní prospěch.

Z řádek Pombových románů tak na nás dýchá povrchnost současného člověka, který mnohdy rezignuje na hledání vlastního Já a smyslu života. Nechá se pasivně unášet životem, mnohdy není schopen problémům čelit či vzdorovat, což platí i pro homosexuální problematiku.

Pombův náhled do této problematiky není povrchní, postupně odhaluje její podstatu. Homosexuální vztah není podle něho ideální, ale takto označit ani manželský vztah mezi mužem a ženou. Např. v díle *El metro de platino iridiado* je manželství zničeno nevěrou muže s nejlepší přítelkyní manželky.

Jaký je typický Pombův protagonista? Většinou se jedná o jedince, který byl odmala jako jedináček vychováván ženami ke své sebestřednosti. Jeho city jsou povrchní a působí v dílech jako destrukční síla. Vede nelehký život, kdy bojuje nejenom se společenskými konvencemi, ale především sám se sebou. Většinou tento boj prohrává. Dále je mnohem citlivější, občas trpí studem, obavami z posměchu. Cítí se osamělý, „vykořeněný“ z rodiny i ze společnosti. Vztahy, které navazuje, ho částečně uspokojují a také ho odpoutávají od tíživé reality.

Pombo klade velký důraz na motiv setkání, které je vždy náhodné. Při popisu se soustřeďuje na detail (např. krásné oči, hezkou tvář). Prvotní oční kontakt je pro jeho postavy důležitý.

Dalším specifickým rysem většiny Pombových protagonistů je povolání související s intelektuální činností (spisovatel, vydavatel...) - tato povolání se vyskytují u starších postav, naopak postavy mladíků jsou většinou bez zaměstnání a pouze parazitují na ostatních. Stanovili jsme dva základní typy Pombových protagonistů – postavy kruté, nemilosrdné, dominantní a arogantní a postavy pasivní, které představují milují partneři, mnohdy trpce zesměšňovaní. Jejich společným jmenovatelem je samota.

U některých děl je patrný náznak výměny rolí. Dalším společným znakem mnoha postav je osobní rezignace.

V dílech se vyskytují momenty narušení či ztráty interpersonálních vztahů a vazeb většinou spojené s příchodem nových postav či návratem dřívějších postav. Pombovi protagonisté jsou bez minulosti a přítomnosti, žijí každodenní realitou a bezprostřední přítomností. Dospěli jsme k závěru, že Pombovy postavy lze chápat jako konstrukty vystavěné na podobných či stejných povahových rysech (jedná se o paradigma rysů). Autor pracuje ve dvou případech s vlastním jménem postav jako se základním kohezním faktorem. Důležitou roli také sehrává jazyk postav.

Klíčovým kohezním prvkem je také kontrast, který umocňuje celkový dojem postavy coby ztracence bez perspektivy. Implikace je v Pombových románech také přítomna v podobě implikace psychologických atributů.

Pombova próza je místy nemilosrdná až krutá ve svém zachycení mezilidských vztahů a vazeb současného člověka.

Resumé

Diplomová práce se zabývá rozborem románové tvorby Álvara Pombo z hlediska problematiky mezilidských vztahů. Pombo patří mezi významné španělské spisovatele. Jeho díla byla přeložena do mnoha jazyků, avšak do češtiny nebylo přeloženo dosud žádné. Pombo je členem RAE (Španělské královské akademie) a věnuje se také politické kariéře.

Álvaro Pombo se narodil roku 1939 ve španělském městě Santanderu. Odešel do Madridu, kde vystudoval filosofii a poté odešel do Anglie, kde zůstal 11 let. Do uměleckého světa vstoupil díky své sbírce básní *Protocolos*. Velmi se zajímal o psychologii člověka, své poznatky pak použil v mnoha románech, které ho postupně proslavily. Do širokého podvědomí vstoupil nejen díky množství cen, které za svá díla posbíral, ale také díky tomu, že otevřel ve španělské literatuře problematiku homosexuality. Tu jako jeden z prvních autorů ve svých románech uplatnil systematicky. Přestože autor trpí vážnou oční poruchou, která mu přímo nedovoluje psát díla, zaměstnává pomocníka, který všechny jeho myšlenky pečlivě zaznamenává.

Každý umělec je ovlivněn historickým, kulturním, společenským a literárním kontextem, ve kterém svá díla tvoří. Álvaro Pombo se navrácí do rodného Španělska, v roce 1977, dva roky poté co tato země zažila jednu z nejdůležitějších změn své historie. Po smrti Franka dochází k celkovému uvolnění a na trh se tak dostávají díla, která byla dříve cenzurou zakázána. Neexistují téměř žádná tabu, a tak se lidé v knihách střetávají s tématy, která jim byla do této doby odpírána. Dostávají k nim také překlady zahraničních knih, které byly ve Španělsku dříve zakázány. Objevují se nové generace spisovatelů. Samotný Álvaro Pombo se stal členem "Generace roku 1975" ("Generace demokracie"). Díla této generace jsou velmi ponurá, neboť hlavními tématy jsou nezaměstnanost, problematika drog či celková nespokojenost s dosavadním životem. Stejně jako ostatní představitelé generace ani on se nenechal zlákat finančními nabídkami a "čtenářsky libivá" témata se nestala klíčovými prvky jeho tvorby.

Jak již bylo zmíněno, Álvaro Pombo se zajímá především o niterní svět lidí. Ve svých románech analyzuje všechny možné druhy mezilidských vztahů nejen milostné, ale i rodinné, přátelské, pracovní, mezigenerační a sociální. Postavy jeho knih vstupují do nevyrovnaných vztahů, ze kterých si odnášejí jen bolest a utrpení. Jsou vystaveni citovému strádání, neboť jejich rodiče jim lásku nikdy neprokazují. Bohužel tímto

vstupují do začarovaného kruhu, neboť ani oni nejsou později schopni lásku předat, protože neví jak. Pombovy postavy jsou nemilosrdná individua myslící jen na svůj vlastní prospěch a těžící z utrpení jiných. Jeho protagonisté jsou postavami přítomnosti, bez minulosti a budoucnosti, vystavěné jako konstrukty s podobnými či stejnými vlastnostmi. Pombo využívá kohezních prvků (např. kontrastu a implikace). V jeho dílech se objevují četné momenty narušení a ztráty mezilidských vazeb. Pombo ve své tvorbě upřednostňuje motiv náhodného setkání dvou mužů.

Autor, který vychází z vlastních zkušeností, se snaží poukázat na nelehké životní osudy homosexuálů, kteří se bojí přiznat svou orientaci okolí. Žijí tak často v nešťastném vztahu až do doby, kdy to již nemohou snést. Álvaro Pombo nám přibližuje nelehký úděl homosexuála ve španělské společnosti, zároveň však odsuzuje chování novodobých homosexuálů, kteří svou orientaci dávají veřejně na odiv.

Při zpracování diplomové práce byly využity především prameny v originále (primární i sekundární).

Résumé

This thesis has dealt with the analyses of fictional works written by Álvaro Pombo with a special emphasis on human relations. Pombo is a very important contemporary Spanish writer. His pieces were translated into many languages but none of them was translated into Czech. Pombo is a member of the RAE (Spanish Royal Academy) and he is also involved in politics.

Álvaro Pombo was born in Santander, Spain, in 1939. He left for Madrid, where he studied philosophy, and later went to England, where he stayed for eleven years. Thanks to his book of poetry called *Protocolos*, he entered the artistic world. He was interested in human psychology and used his findings in many of his works. This contributed to his fame. He became well known not only because of many awards he received for his books but also because he introduced the theme of homosexuality in Spanish literature. He is one of the first authors who systematically addresses this problem. Because he suffers from a serious eye disease which renders it impossible for him to write his books himself he has an assistant who carefully makes notes of all his ideas.

Every artist is influenced by the historical, cultural, social and literary context in which he creates his works. Álvaro Pombo returns to Spain in 1977, two years after the country experienced one of the most important changes in its history. Freedom comes after the death of Franco and many books which had been prohibited appear. There are almost no taboos, which is why people can read about the themes which were formerly banned. Also translations of foreign works which were prohibited before appear in Spain. New generations of writers are born. Álvaro Pombo was a member of the "Generation of 1975" ("The Generation of democracy"). Works created by this generation are gloomy because the main topics are unemployment, drugs and dissatisfaction with life. As well as other representatives of his generation he rejected attractive topics which would improve his financial condition.

As already mentioned, Álvaro Pombo is interested in people's feelings. In his novels he analyses all possible human relations such as amatory, family, friendly, work, intergenerational and social. The protagonists of his books have problematic relations full of pain and suffering. They are exposed to cold-hearted treatment because their parents never give them true love. Unfortunately this is a vicious circle because if they

never experience love they will never be able to love anyone. The protagonists of Pombo's books are heartless, thinking only of what they stand to gain from the suffering of others. His characters live in the present, they have no past, no future. They have similar features. Pombo uses cohesion (e.g. contrast and implication). There are many moments of breaking relations in his books. Pombo prefers to use the motif of random meeting of two men.

The author, who uses his own experience, is trying to show the difficult life of homosexuals who tremble to admit their sexual orientation. They live in unhappy relations until the day they cannot stand it any longer. Álvaro Pombo speaks not only about the uneasy life of homosexuals but also criticizes the contemporary homosexuals who boast of their orientation.

Mainly foreign materials were used in my diploma work.

Resumen

Esta tesis analiza la obra novelesca de Álvaro Pombo desde el punto de vista de la problemática de las relaciones interpersonales. Pombo pertenece a los escritores españoles más importantes. Sus obras fueron traducidas a muchos idiomas pero ningún libro suyo ha sido traducido al checo. Pombo es miembro de la RAE (Real Academia Española) y se dedica a la política.

Álvaro Pombo nació en 1939 en Santander. Se fue a Madrid donde estudió filosofía y después se fue a Inglaterra donde permaneció 11 años. Al mundo artístico entró con su poemario *Protocolos*. Se interesaba en la psicología, su conocimiento lo usó en muchas obras suyas que le hicieron célebre. La gente le reconoce no solo por muchos premios que obtuvo, sino también por la problemática homosexual que menciona en sus obras. Aunque sufre de una grave enfermedad de ojos que no le permite escribir sus obras, tiene un asistente que apunta con esmero todas sus ideas.

Cada artista es influido por el contexto histórico, cultural, social y literario en el que crea sus obras. Álvaro Pombo vuelve a España en 1977, dos años después de que este país viviera uno de los cambios más importantes de su historia. Después de la muerte de Franco empieza la liberación y aparecen los libros que antes fueron prohibidos por la censura. No existe casi ningún tabú por lo que se pueden leer en sus libros temas censurados anteriormente. Aparecen también traducciones de los libros extranjeros que antes no se podían leer en España. Nacen nuevas generaciones de escritores. Álvaro Pombo fue miembro de la "Generación de 1975" ("Generación de la Democracia"). Las obras de esta generación son muy oscuras porque los temas principales son el paro, las drogas y el descontento con la vida. Igual que otros representantes de la generación Álvaro Pombo tampoco se dejó influir por las ofertas financieras y los temas favoritos de los lectores no se convirtieron en los temas típicos de sus obras.

Ya mencionamos que Álvaro Pombo se interesa por el mundo interior de la gente. En sus obras analiza todos los tipos posibles de relaciones interpersonales como las amorosas, familiares, de amistad, laborales y sociales. Los protagonistas de sus obras entran en relaciones llenas de dolor y sufrimiento. Sufren por ausencia de sentimiento porque sus padres no les muestran su amor. Así entran en un círculo vicioso porque ellos después tampoco saben mostrar el amor. Los personajes de sus obras son

individuos crueles que solo piensan en su beneficio y les gusta el sufrimiento de los demás. Sus protagonistas viven en el presente, no tienen pasado ni futuro. Tienen carácter similar. Pombo usa elementos de cohesión (por ejemplo, el contraste e la implicación). En sus obras aparecen momentos de pérdida de relaciones interpersonales. En sus obras Pombo prefiere usar el motivo del encuentro casual de dos hombres. Es un autor que se inspira en su propia experiencia, intenta mostrar que los homosexuales tienen una vida difícil porque tienen miedo de confesar su orientación sexual. Viven en las relaciones infelices hasta el día cuando ya no pueden soportarlo. Álvaro Pombo nos describe esta vida compleja del homosexual pero también critica el comportamiento de los homosexuales contemporáneos demasiado exhibicionista.

En esta tesis se usaron preferentemente materiales en lengua original.

Bibliografie:

Primární literatura

- Pombo, Á.: *Contra natura*, Editorial Anagrama, Barcelona, 2005
- Pombo, Á.: *El héroe de las mansardas de Mansard*, Editorial Anagrama, Barcelona, 1983
- Pombo, Á.: *El hijo adoptivo*, Editorial Anagrama, Barcelona, 1984
- Pombo, Á.: *El metro de platino Iridiano*, Editorial Anagrama, Barcelona, 1993
- Pombo, Á.: *Los delitos insignificantes*, Editorial Anagrama, Barcelona, 2002

Sekundární literatura

- Barthes, R.: *Writing degree zero and elements of semiology*, Beacon Press, Boston, 1970
- Bregante, J.: *Diccionario Espasa – Literatura Española*, Espasa Calpe, Madrid, 2003
- Castillo, J.R., Carbajo, F.G.: *El cuento en la década de los noventa* (Actas del X. Seminario Internacional), Visor Libros, Madrid, 2001
- Castro, I., Montejo, L.: *Tendencias y procedimientos de la novela española actual (1975-1988)*, U.N.E.D., Madrid, 1990
- Forbelský, J.: *Španělská literatura 20.století*, Karolinum, Praha, 1999
- Haman, A.: *Literatura v průsečíku pohledů*, ARSCI, Praha, 2003
- Hodrová, D.: *...na okraji chaosu... (Poetika literárního díla 20.století)*, Torst, Praha 2001
- Chatman, S.: *Story and discourse*, Cornell University Press, New York, 1978
- kol.: *Slovník spisovatelů Španělska a Portugalska*, Libri, Praha, 1999
- Krč, E.: *Literární poselství Javierera Tomea v kontextu španělské literatury*, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc 2003
- Krč, E., Núria, M.: *La narrativa española el siglo XX a partir de la guerra civil*, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, 2007
- Mainer, J.-C.: *Tramas, libros, nombres. Para entender la literatura española, 1944–2000*, Editorial Anagrama, Barcelona, 2005
- Mocná, D., Peterka, J.: *Encyklopedie literárních žánrů*, Paseka, Praha, 2004
- Navarro, E.D., González, J.R.: *El cuento español en el siglo XX*, Alianza, Madrid, 2002

- Noskovičová, N.: *Podoby súčasnej španielskej prózy I.*, STIMUL, Bratislava, 1996
- Pedraza Jiménez, F.B., Cáceres, M.R.: *Manual de literatura española. XIII. Posguerra: narradores*, CÉNLIT Ediciones, Pamplona, 2000
- Peterka, J.: *Teorie literatury pro učitele*, Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Praha, 2006
- Prieto de Paula, Á.L., Pizarro, M.L.: *Manual de la literatura española actual (de la transición al tercer milenio)*, Editorial Castalia, Madrid, 2007
- Rimmon – Kenanová, S.: *Poetika vyprávění*, Host, Brno, 2001
- Santos, A.: *La novela española en el fin de siglo, 1975 – 2001*, Mare Nostrum Comunicación, Madrid 2003
- Soler – Espiauba, D.: *Literatura y pateras*, Ediciones Akal, Madrid, 2004
- VV.AA.: *Gran diccionario enciclopédico Espasa*, Espasa Calpe, Madrid, 2001
- VV.AA.: *Gran Enciclopedia de España*, Zaragoza, 2002
- Zbudilová, H.: *José María Merino, Snící vypravěč*, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, České Budějovice, 2007

Internetové zdroje:

- http://es.wikipedia.org/wiki/%C3%811_Pombo (cit. dne 21.9.2008)
- <http://www.segsocial.es/imserso/documentacion/ses257/257entrevista.pdf>
(cit. dne 20.3.2009)
- <http://www.ojosdepapel.com/Blog.aspx?blog=251> (cit. dne 21.9.2008)
- <http://www.elmundo.es/encuentros/invitados/2001/01/163/> (cit. dne 21.9.2008)
- <http://blisty.cz/art/29473.html> (cit. dne 1.2.2009)
- <http://www.sinver.org/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=699&mode=thread&order=0&thold=0> (cit.dne 25.9.2008)